
Met 'Verenigde' Krachten

Bewegen en sporten? Vanzelfsprekend voor iedereen!

Visie Sporten & Bewegen in Gouda 2024 -2032

Warming-up: door de wethouder

Wat zou het mooi zijn als bewegen voor iedereen vanzelfsprekend is! Als wethouder sport heb ik de afgelopen jaren ervaren dat Gouda een zeer divers sportverenigingsleven heeft en dat er een breed palet is van andere sport- en beweegaanbieders. Ik zie ook dat er veel partijen en inwoners zijn die zich met volle overtuiging inzetten voor een gezond en sportief Gouda. Sport en bewegen zijn politiek gezien steeds hoger op de agenda gekomen en ik merk dat heel veel Gouvenaars plezier beleven aan sport, of het nu als deelnemer, vrijwilliger of supporter is.

En toch lukt het niet om iedere Gouwenaar in beweging te krijgen. Integendeel: het aantal inwoners dat voldoende beweegt, neemt af, ondanks alle inspanningen die we doen. We bewegen te weinig en we zitten te veel. Dat is niet iets dat typisch is voor Gouda. We zien het in heel Nederland en er zijn diverse redenen voor aan te voeren. De coronaperiode was een echte spelbreker, er zijn veel mensen die weinig te besteden hebben en die andere prioriteiten hebben dan bewegen of sporten. En er zijn ook inwoners die zich niet op hun gemak of zich niet veilig voelen in de sport.

Het is een van de grootste opgaven van deze tijd: hoe zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen voldoende bewegen? Dat kunnen we alleen met z'n allen: gemeente, onderwijs, gezondheidszorg, welzijn, bedrijfsleven. Vandaar de titel van deze visie: 'Met verenigde krachten'. Het woord 'krachten' straalt uit dat er een urgentie is en 'verenigde' verwijst naar 'samen' én naar verenigingen, die cruciaal zijn en moeten blijven in onze samenleving.

In beweging komen vraagt voor veel mensen een gedragsverandering en dat vergt nu eenmaal tijd. Deze visie is erop gericht om de drempels voor iedereen die die ervaart zo laag mogelijk te maken of te houden. Naast bestaanszekerheid, de term die landelijk een flinke vlucht heeft genomen, introduceert Gouda het begrip beweegzekerheid. Iedereen moet kunnen meedoen, kunnen bewegen is geen luxe, maar een recht. Bewegen en sporten moet dichtbij huis kunnen, moet betaalbaar zijn, moet in kwalitatief goede accommodaties kunnen, onder professionele begeleiding en in een veilige omgeving. Daar zetten we ons als Gouda de komende jaren voor in. Dat doen we niet alleen met onze vertrouwde partners zoals SPORT•GOUDA, de Goudse Sportraad, het onderwijs en de welzijnssector, maar we zoeken nadrukkelijk en nog meer dan voorheen de verbinding met de rest van de stad. Alles voor dat ene doel: we gaan voor een Gouda waarin het voor iedereen vanzelfsprekend is om te kunnen bewegen of sporten: in de eigen woon- en leefomgeving thuis, op school, op of op weg naar het werk en in de zorg. En daar hebben we dus iedereen bij nodig!

Want sport is leuk, sport is van en voor iedereen en sport verbindt. Sport en bewegen is bovendien van belang als het gaat om gezondheid, om de strijd tegen eenzaamheid, om veiligheid, integratie, werkgelegenheid. Daarom wil Gouda met deze visie enthousiasmeren en faciliteren. Door in te zetten op sterke verenigingen en een beweegvriendelijke omgeving, door te kiezen voor een aanpak gericht op doelgroep, levensfase of wijk.

Ik kijk er naar uit om samen met verenigingen en andere sportaanbieders, inwoners en andere organisaties die zich nauw betrokken voelen bij sport en bewegen, invulling te gaan geven aan de Goudse ambities op dit belangrijke thema!

Michiel Bunnik, Wethouder Sport

Inhoudsopgave:

Warming-up: door de wethouder

Leeswijzer	3
Samenvatting	4
1. De Aftrap	7
Replay: terugblik op de periode 2017-2023	7
De Spelopvatting: missie en visie	7
De Belijning: onze 'leidende principes'	9
De Score: indicatoren	10
De Speelwijze: drie speerpunten	11
2. Fundament op orde	13
Ambitie 1: Sport- en beweegaanbieders zijn sterk en vitaal	13
Ambitie 2: We hebben een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte	15
Ambitie 3: Kinderen, jongeren en ouderen zijn vaardig in bewegen	16
Ambitie 4: We hebben toekomstbestendige sportaccommodaties	18
3. Creëren van verbinding & maatschappelijke meerwaarde	20
Ambitie 5: We zetten in op urban sport (en cultuur)	20
Ambitie 6: Lokale ondernemers zijn nauw betrokken bij de Goudse sport	20
Ambitie 7: We dragen met sport en bewegen bij aan een gezonde leefstijl	21
Ambitie 8: Inspireren & etaleren	22
4. Bijdragen aan kansengelijkheid & talentontwikkeling	24
Ambitie 9: Sport is betaalbaar voor iedereen	24
Ambitie 10: Sport is toegankelijk voor iedereen	25
5. Het spelsysteem	27
De medespelers	27
Het budget	29
De nabeschouwing: monitoring	31
De verslaggeving: communicatie	31
De voorbereiding: totstandkoming	31

Bijlagen

- A. De spelregels: het bestaande beleid
- B. Het Speelveld: trends & ontwikkelingen - hoe staan we ervoor in Gouda?
- C. Infographic Vitaliteitsscan
- D. Infographic SROI Gouda
- E. Infographic Sport en Bewegen Gouda Denkt Mee-app

Losse bijlagen:

- 1. Goudse Sportdeelname Index 2023
- 2. Verslag participatieavond sportvisie 23 juni 2023
- 3. Uitwerking bijeenkomsten professionals niet-sport februari 2024

Leeswijzer

Dit visiedocument begint met een visuele weergave van de beleidsstructuur die we voor ogen hebben voor de periode tot 2032. Waar hoofdstukken in beleidsstukken over sport de afgelopen jaren vooral bol stonden van termen als 'een leven lang bewegen', 'sportstimulering', 'beweegvriendelijke omgeving' en 'verenigingsondersteuning', kiezen we in dit document voor een andere indeling. Her en der gebruiken we bovendien sporttermen als overkoepelend begrip. We hopen dat dat de leesbaarheid ten goede komt.

In het eerste hoofdstuk gaat het over de huidige situatie waarin het sport- en beweegbeleid zich bevindt. Wat gebeurde er de afgelopen jaren (replay), wat is de rol van de gemeente, hoe luiden de missie en visie (de Spelopvatting). Wat zijn de kaders, onze 'leidende principes' (de Belijning). Wat zijn onze indicatoren waarop we willen scoren en welke speerpunten kennen we (de Speelwijze)?

Bijlagen A en B dienen als achtergrondinformatie bij dit hoofdstuk. In die bijlagen worden het bestaande beleid (de Spelregels) en de ontwikkelingen die momenteel van invloed zijn (het Speelveld), beschreven.

De hoofdstukken 2, 3 en 4 gaan in op de drie speerpunten die we hebben geformuleerd.

Het vijfde hoofdstuk gaat over het spelsysteem: wie zijn onze medespelers, wat is het budget en hoe monitoren we? En ten slotte: hoe is deze visie tot stand gekomen?

Samenvatting

Meer Gouvenaars die sporten en die voldoende bewegen; dat is het doel van het gemeentelijke sport- en beweegbeleid. In deze geactualiseerde, nieuwe visie, wordt beschreven hoe Gouda dat de komende 8 jaren aanpakt. Welke instrumenten zet de gemeente daarvoor in, met wie wordt er samengewerkt en wat zijn concrete ambities?

Het belang van sport en bewegen

Aanleiding voor een nieuwe visie is dat er sinds het verschijnen van de vorige visie, in 2017, veel is veranderd. De COVID-19-pandemie en de energiecrisis hadden een flinke impact op het sport- en beweeggedrag. Ondanks alle maatregelen was er daarom een neerwaartse trend te zien in de sport- en beweegdeelname. In het nieuwe visiedocument benadrukken we het belang van sport en beweging. Als activiteit die leuk kan zijn en plezier kan brengen, maar ook als essentieel voor fysieke en mentale gezondheid, en als iets van grote sociale waarde. De gemeente ziet zichzelf als 'teammanager en supporter', waarbij ze beleid maakt, de uitvoering overlaat aan 'aanvoerder' SPORT•GOUDA en voortdurend in gesprek is met inwoners en partijen die zich ook sterk maken voor het belang van sport en bewegen. Bewegen en sporten moeten vanzelfsprekend worden en met de titel Met 'verenigde' krachten benadrukt de gemeente dat er urgentie is én dat dat gezamenlijk opgepakt wordt.

Missie, visie en 'leidende principes'

De missie van de gemeente is dat elke Gouwenaar kan sporten of voldoende bewegen, bij voorkeur dicht bij huis. De visie richt zich op het zorgen voor een sport- en beweegaanbod dat plaatsvindt op of in kwalitatief hoogwaardige accommodaties en ruimte, en dat verzorgd wordt door sterke en vitale aanbieders. Daarnaast ziet de gemeente voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd in het breder uitdragen van het belang van en het plezier in bewegen en sporten. De gemeente streeft naar het creëren en in stand houden van een gelijk speelveld en heeft 6 'leidende principes' opgesteld om invulling te geven aan de missie en visie. Daarbij gaat het om het benutten van lokale kracht, kiezen voor focus op wijken, doelgroepen, levensfase en gedragsverandering, het model van Positieve Gezondheid, het gebruiken van data en een integrale aanpak. De gemeente kiest voor 3 speerpunten die in totaal 10 ambities omvatten.

Fundament op orde

In het eerste speerpunt 'Fundament op orde' gaat het om de basis van het beleid. De gedachte is dat alleen met een goed fundament gewerkt kan worden aan verbetering en innovatie. Binnen dit speerpunt streeft de gemeente bijvoorbeeld naar sterke en vitale sport- en beweegaanbieders. De inrichting van het lokale sport- en beweegloket en het komen tot een Goudse Aanpak Veilig Sporten zijn activiteiten die aan de realisatie van deze ambitie moeten bijdragen. Een andere ambitie is het creëren van een beweegvriendelijke openbare ruimte. Daarnaast streeft de gemeente naar een grotere beweegvaardigheid van verschillende doelgroepen. Belangrijk daarbij is het stimuleren van bewegen op en rondom de scholen. Ten slotte is in dit speerpunt van belang dat er toekomstbestendige sportaccommodaties zijn. Daartoe wordt onder andere een huisvestingsplan voor de binnensportaccommodaties opgesteld.

Verbinding en maatschappelijke meerwaarde

Het tweede speerpunt gaat over het creëren van verbinding en maatschappelijke meerwaarde. Hierbij is aandacht voor de urban sport in de stad en voor ondernemers die betrokken zijn bij sport. Samen met het landelijke Platform Ondernemende Sportaanbieders bouwt de gemeente aan een lokaal netwerk met sportieve ondernemers. In het kader van dit speerpunt werkt Gouda ook aan het bijdragen aan een gezonde leefstijl, dat met de komst van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) een nog belangrijker item is geworden. De gemeente is een van de kartrekkers van het Gouds Leefstijlakkkoord, gaat door met Gouda Goed Bezig en zet sport en bewegen in voor een betere mentale gezondheid van Gouvenaars.

Bijdragen aan kansengelijkheid en talentontwikkeling

Met sport en bewegen bijdragen aan kansengelijkheid en talentontwikkeling is het derde speerpunt. Ambities hierin zijn sport betaalbaar en toegankelijk te maken en te houden voor iedereen. De gemeente gaat door met het Volwassenenfonds en heeft aandacht voor de zwemvaardigheid van Gouvenaars. Het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van accommodaties, het vergroten van de sociale veiligheid binnen de sport en het meer bekendheid geven aan het uitgebreide aanbod in Gouda zijn ambities binnen dit speerpunt.

2032: 75% sport wekelijks en 65% beweegt voldoende

Missie: Elke Gouwenaar kan sporten of voldoende bewegen, bij voorkeur dicht bij huis

Visie: als gemeente voeren we de regie over het zorgen voor een sport- en beweegaanbod dat plaats vindt op of in kwalitatief hoogwaardige accommodaties en ruimte, en dat verzorgd wordt door sterke en vitale aanbieders. Daarnaast zien we voor onszelf een belangrijke rol weggelegd in het breder uitdragen van het belang van bewegen en sporten

De Belijning: Leidende principes

Gebruikmaken van specifieke kracht en waarden van Gouda

Focus: wijkgericht, doelgroepgericht en levensfasegericht

Richten op gedragsverandering

Model van Positieve gezondheid

Beleidskeuzes baseren op lokale data

Integraal bekijken

Speerpunt 1: Fundament op orde

Ambitie 1: Sport- en beweegaanbieders zijn sterk en vitaal

Ambitie 2: We hebben een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte

Ambitie 3: Kinderen, jongeren en ouderen zijn vaardig in bewegen

Ambitie 4: We hebben toekomstbestendige sportaccommodaties

Speerpunt 2: Creëren van verbinding en maatschappelijke meerwaarde

Ambitie 5: We zetten in op urban sport (en cultuur)

Ambitie 6: Lokale ondernemers zijn nauw betrokken bij de Goudse sport

Ambitie 7: We dragen met sport en bewegen bij aan een gezonde leefstijl

Ambitie 8: Inspireren & etaleren

Speerpunt 3: Kansgelijkheid en Talentontwikkeling

Ambitie 9: Sport is betaalbaar voor iedereen

Ambitie 10: Sport is toegankelijk voor iedereen

1. De Aftrap

Replay: terugblik op de periode 2017-2023

Op 5 juli 2017 stelde de gemeenteraad van Gouda de nota Sport en bewegen in Gouda 2022 vast. Inmiddels zijn we zeven jaar verder en is het beleid aan een actualisatie toe. In de afgelopen beleidsperiode waren onder andere in het oog springend de totstandkoming van het lokaal Sportakkoord (2019), de aansluiting bij het landelijke Volwassenenfonds Sport & Cultuur (2021), de vaststelling van een nieuwe sportaccommodatienota (Ruimte voor Sport in Gouda: Een goede match!, 2021) en de oprichting van de Goudse Sportraad (2022). Opvallend genoeg juist zaken die in 2017 nog niet voorzien waren, maar die wel allemaal bijdroegen aan de ambitie meer Gouvenaars aan het bewegen en sporten te krijgen. Een aanzienlijk deel van deze beleidsperiode stond ook in het teken van COVID-19. De sport oogstte veel lof voor de wijze waarop de sector omging met de situatie. Verenigingen bleken in samenwerking met SPORT•GOUDA sterk georganiseerd en veerkrachtig te zijn. Met de steeds wisselende beperkingen werd creatief omgegaan, maar het moge duidelijk zijn dat deze periode een zware wissel trok op de sport, al haar vrijwilligers en uiteraard ook de commerciële sportaanbieders in onze stad. Ook de energiecrisis die in 2022 opstak, baarde en baart veel sportorganisaties grote zorgen. Als gemeente reageerden we alert en met het Winterplan hebben we ook sportverenigingen een helpende hand toegestoken. De sport liet nadrukkelijk van zich horen de afgelopen jaren en kreeg als gevolg daarvan ook meer politieke en maatschappelijke aandacht in Gouda, dat ook nog eens gepaard ging met grotere budgetten. Er ging dus veel goed, maar er is uiteraard ook veel dat beter kan of misschien wel heel anders moet. Want ondanks alle inspanningen stijgt het aantal inwoners dat voldoende beweegt maar mondjesmaat. Sterker nog: net als in de rest van Nederland ligt het percentage in Gouda in 2024 weer lager dan vóór de coronaperiode.

De Spelopvatting: rol, missie en visie

In dit visiedocument spreken we nadrukkelijk over sport én bewegen. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, liggen in elkaars verlengde. We beschouwen sporten hierin als een specifieke vorm van bewegen.

Het belang van bewegen en sporten

In navolging van het begrip bestaanszekerheid, dat in de aanloop naar de landelijke verkiezingen van 2023 een flinke vlucht nam, introduceren we in Gouda de term beweegzekerheid. Elke Gouwenaar heeft het recht te kunnen bewegen of sporten, in zijn of haar eigen woonomgeving. We vinden dat we als gemeente de verantwoordelijkheid hebben dat te faciliteren. We hechten namelijk een groot belang aan bewegen en sporten. Het kan vooral leuk zijn en plezier brengen; als actieve sporter, als vrijwilliger of als supporter of kijker. Het heeft echter ook allerlei andere positieve effecten. Voor kinderen is het van groot belang voor de motorische en cognitieve ontwikkeling, voor volwassenen en ouderen is het een manier om fit en vitaal ouder te worden. Onvoldoende bewegen kan leiden tot gezondheidsschade, zoals hart- en vaatziekten, diabetes type 2 of depressiviteit. Daar tegenover staat dat voldoende bewegen juist een grote positieve bijdrage levert aan het fysiek, mentaal, sociaal en economisch welzijn van individuele personen en de samenleving als geheel. Sport, als specifieke vorm van (fysiek en mentaal) bewegen, draagt bij aan plezier en persoonlijke ontplooiing (talentontwikkeling), maar beschouwen we bovenal als het cement van de samenleving. Het zorgt voor verbinding en ontmoeting, kan een wapen zijn tegen polarisatie, voorkomt vereenzaming en draagt bij aan normen en waarden zoals respect en het omgaan met winst en verlies.

We zijn ervan overtuigd dat hoe meer Gouvenaars sporten en voldoende bewegen, hoe gezonder, sterker en dus gelukkiger Gouda is. En hoewel er geen sportwet is die ons verplicht ons in te zetten voor sport en bewegen, investeren we erin. Omdat we weten dat investeren in sport en bewegen leidt tot mooie opbrengsten, zoals minder zorgkosten, minder arbeidsverzuim en meer productiviteit. Maar het gaat ook om maatschappelijke opbrengsten, die niet zichtbaar zijn op een rekening, zoals een betere kwaliteit van leven en een hogere levensverwachting. De 'social return on investment' is voor Gouda berekend op € 2,63, visueel weergegeven in bijlage D.

De rol van de gemeente: teammanager en supporter

Als gemeente maken we dus beleid op sporten en bewegen. We voeren regie en enthousiasmeren. De gemeente bepaalt het beleid en neemt de beslissingen op strategisch en politiek niveau. SPORT•GOUDA is de aanvoerder als het gaat om de uitvoering van het gemeentelijke beleid. In een dienstverleningsovereenkomst ligt vast dat het 'sportbedrijf' zich onder andere inzet voor sportstimulering, verenigingsondersteuning en beheer en exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties. Wat we cruciaal vinden is dat de uitvoering in samenspraak gebeurt met inwoners en lokale partijen en dat we daarbij inzetten op duurzame relaties. Bovendien hebben we oog voor regionale samenwerking én – last but not least – koesteren we datgene dat er al is. We zijn blij met wat we in Gouda al hebben en laten dat ook blijken.

Missie

Onze missie voor de komende jaren luidt dan ook:

Elke Gouwenaar kan sporten of voldoende bewegen, bij voorkeur dicht bij huis.

Visie

De visie die we daarop hebben is dat we als gemeente de regie voeren over het zorgen voor een sport- en beweegaanbod dat plaatsvindt op of in kwalitatief hoogwaardige accommodaties en ruimte, en dat verzorgd wordt door sterke en vitale aanbieders. Daarnaast zien we voor onszelf een belangrijke rol weggelegd in het breder uitdragen van het belang van en het plezier in bewegen en sporten.

Toekomstbeeld

We zien een Gouda in 2040 voor ons waar sport en bewegen voor iedereen vanzelfsprekend is. Wandelen en fietsen hebben het binnenstedelijke autovervoer naar de achtergrond verdrongen, op het station neemt iedereen de trap in plaats van de roltrap. Ouders brengen hun kinderen niet meer met de auto naar school of naar de sportvereniging, maar lopend of met de fiets. Kinderen spelen weer volop buiten. Op basis van ervaringen en data hebben we ongelijk geïnvesteerd om gelijke kansen te creëren. De verenigingssport vormt nog steeds een sociaal bolwerk binnen de stad. En het belang van een gezonde leefstijl wordt breed gedragen.

Een realistisch toekomstbeeld? Ja, zeker als we de basis die we in de afgelopen jaren hebben gelegd, nu uitbouwen. En nee, dat krijgen we allemaal niet in een paar jaar voor elkaar, maar de komende acht jaar wordt het fundament gelegd. De looptijd van deze visie gaat dan ook verder dan de komende beleidsperiode, tot 2032. Een transitie naar een gezondere samenleving vergt een lange adem. Dat bewerkstelligen we als Gouda niet in ons eentje, maar we kunnen wel het goede voorbeeld geven.

Wat doen we niet?

We doen dus ook dingen niet. We kunnen niet alles en we hebben als gemeente niet overal invloed op. We hebben geen topsportfaciliteiten en we halen geen grote topsportevenementen naar ons toe, in ieder geval niet als we die zelf moeten betalen of organiseren. Bovendien zetten we niet in op maatregelen die alleen effect zouden hebben als ze landelijk ingezet zouden worden.

Een gelijk speelveld

Een gelijk speelveld, een 'level playing field', is voor de gemeente een groot goed. De afgelopen jaren is gebleken, mede naar aanleiding van een ingediende motie, dat een gelijk – of eerlijk – speelveld er niet altijd is. Waarbij het ook nog de vraag is wanneer we iets als eerlijk of oneerlijk beschouwen. De ongelijkheid kan verschillende redenen hebben. Zo zijn er veel historische afspraken die tot de bestaande situatie hebben geleid. En anderzijds zitten er per definitie verschillen in de kosten die aan de beoefening van verschillende sporten verbonden zijn. Als gemeente kunnen en willen we niet alles per definitie gelijk trekken. Het is een ingewikkelde materie die erop neerkomt dat er een gelijk speelveld in termen van regels (partijen in een gelijke situatie worden gelijk behandeld) en in termen van uitkomst zou moeten zijn (gelijk speelveld creëren kan om een concurrentienadeel te compenseren). Voor de gemeente staat voorop dat er gelijke kansen voor iedereen moeten zijn, dat het daarvoor soms noodzakelijk is om ongelijk te investeren, maar dat er ook niet ten koste van alles overal gelijkheid hoeft te zijn. De ene sport kost nu eenmaal meer dan de andere; de kosten om te kunnen paardrijden zijn anders dan de kosten om te kunnen

voetballen. En een aanbieder die winst beoogt, is nu eenmaal een andere aanbieder dan een vereniging. Buiten kijf staat wel dat de voorwaarden voor gelijksoortige aanbieders uniform moeten zijn. We proberen daarom financiële ruimte te vinden om situaties die niet volgens het beleid zijn, daar wel binnen te laten passen. Daarin willen we 100% transparant zijn. Stap één daarin is het op orde brengen van de formele afspraken met verenigingen over eigendoms- en huurafspraken. Op basis daarvan bepalen we op welke fronten we veranderingen in werking moeten gaan stellen.

Met het oog op de motie vinden we het wel van groot belang dat iedereen die een bepaalde sport wil beoefenen, dat zou moeten kunnen. Dat vergt afspraken op maat, want de redenen dat mensen ergens niet aan mee kunnen doen, kunnen variëren. Het kan te maken hebben met de kosten, maar ook met het feit dat iemand zich niet thuis voelt binnen de cultuur van het betreffende aanbod. Daarover willen we afspraken maken met aanbieders. Ook dat beschouwen we als het creëren van een gelijkwaardig speelveld in de Goudse samenleving. Daarbij zien we ook kansen in het bij elkaar brengen van verenigingen en meer commerciële aanbieders. Van de manier waarop ze beide invulling geven aan hun maatschappelijke betrokkenheid kunnen ze leren. Daarmee versterken ze zichzelf, maar dragen ze ook bij aan een eerlijker sportief speelveld.

De rol van SPORT•GOUDA

SPORT•GOUDA is al vele jaren de organisatie die aan de lat staat voor de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid. De gemeente is tevreden over de wijze waarop het 'sportbedrijf' de gemeentelijke opdracht uitvoert. Tegelijkertijd hoort de Goudse Sportraad van sommige verenigingen dat die moeite hebben met de verschillende rollen van SPORT•GOUDA. De rollen van verenigingsondersteuner, verhuurder en organisator van activiteiten zijn in de ogen van sommige verenigingen in de praktijk soms lastig te combineren. In de aanloop naar de verlenging van de dienstverleningsovereenkomst (per einde 2027) kijken gemeente en SPORT•GOUDA naar hoe problematisch dat is en of, en zo ja hoe, er wat aan gedaan moet worden. Dat doen we onder andere door het vergelijk met sportbedrijven in andere gemeenten te maken.

De Belijning: onze 'leidende principes'

We hanteren 6 kaders, onze 'leidende principes', om invulling te geven aan onze missie en visie. Bij alles wat we de komende jaren doen om invulling te geven aan onze regierol, stellen we ons steeds de vraag of het binnen deze kaders valt. De kaders vormen dan ook een dwarsdoorsnede van de speerpunten en ambities.

1. We maken in ons beleid gebruik van de specifieke kracht en waarden van Gouda.

Gouda is een compacte stad, waar veel mensen en organisaties elkaar kennen, met een rijk verenigingsleven en waar veel inwoners zich als vrijwilliger inzetten voor een sportvereniging of -evenement. We kiezen voor lokale organisatiekracht en vertrouwen op de kracht van lokaal samenwerken. We hebben naast vrijwilligers ook veel Goudse professionals met expertise op het gebied van sport en bewegen.

2. We kiezen voor focus: wijkgericht, doelgroepgericht en levensfasegericht.

We schieten niet met hagel als we weten of vermoeden dat dat geen effect heeft. We kiezen voor focus, zoals we dat als gemeente in het algemeen doen, en nog specifieker in het sociaal-maatschappelijk beleid. Diversiteit en inclusiviteit zijn termen die voor Gouda, en dus ook voor het Gouds sportbeleid, grote waarde hebben. Bovendien: de ene wijk is de andere niet en kinderen en jongeren hebben andere behoeften dan volwassenen en ouderen. Ook voor de groep die aangeeft niet te sporten, juist vanwege gezondheidsredenen, is speciale aandacht. Voor hen is betere voorlichting over, en betere toeleiding naar bestaand beweeg- en sportaanbod, belangrijk.

3. We richten ons op gedragsverandering om die Gouwenaars die niet of onvoldoende bewegen, structureel in beweging te laten komen.

We weten dat alleen een mooie accommodatie in de buurt of alleen het weghalen van een financiële drempel, niet voldoende is om mensen structureel in beweging te krijgen. Daarvoor is een gedragsverandering nodig, en dat vergt een lange adem. Die gedragsverandering proberen we te realiseren, zonder daarbij betuttelend te willen zijn. Daarbij is het in gesprek gaan met Gouwenars en met hen in plaats van over hen beslissen de basis. We richten ons op het 'maken van impact' en kiezen daarom bij voorkeur ook voor erkende interventies.

4. We redeneren vanuit het model van Positieve Gezondheid.

Het theoretische model van Machteld Huber over 'Positieve Gezondheid' heeft voor ons grote waarde: het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Het model biedt een bredere kijk op gezondheid. Als maatschappij geven we te veel aandacht aan het oplossen van klachten en gezondheidsproblemen, terwijl we ons meer op preventie zouden moeten richten. Vanuit Positieve Gezondheid ligt het accent op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Deze brede kijk op gezondheid en uitgaan van het potentieel van mensen hangt als een paraplu boven het Goudse gezondheidsbeleid.

5. We baseren onze beleidskeuzes op - bij voorkeur lokale - data.

Er komen steeds meer inzichten over het sport- en beweeggedrag van Nederlanders, zowel op nationaal als op lokaal niveau. Daar maken we zoveel mogelijk gebruik van, waarbij we vanzelfsprekend ook oog hebben voor het verhaal achter de cijfers. We kijken gericht naar Goudse sport- en beweegaanbod waar we op inzetten. Hoe kunnen we het gebruik ervan monitoren en hoe kan dat ons voorzien van bruikbare data? Hierdoor kunnen we gerichtere keuzes maken in beweeg- en sportaanbod.

6. We kijken integraal naar het belang van sport en bewegen

Sport- en bewegbeleid staat niet op zichzelf. Met de komst van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) heeft sport en bewegen een nog centralere rol gekregen in het beleid ten aanzien van gezondheid en sociaal domein. Maar ook met beleid op het gebied van veiligheid, groen, openbare ruimte, armoede, inclusiviteit, cultuur, duurzaamheid, spelen en inkomen is een sterke link. Sport kan een bijdrage leveren aan het realiseren van doelstellingen binnen die beleidsvelden, maar andersom ook.

De Score: indicatoren

We kunnen gelukkig steeds meer beschikken over data. Begin 2024 werden de resultaten bekend van de eind 2023 door NOC*NSF uitgevoerde Goudse Sportdeelname Index. De cijfers vormen een belangrijk uitgangspunt voor de in deze nota gemaakte keuzes.

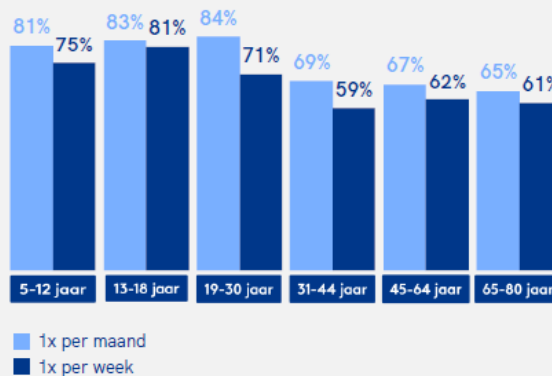
Een aantal belangrijke bevindingen uit het onderzoek is in onderstaande infographic weergegeven.

Sportdeelname - Gouda november 2023

NOC*NSF SDI Rapportage

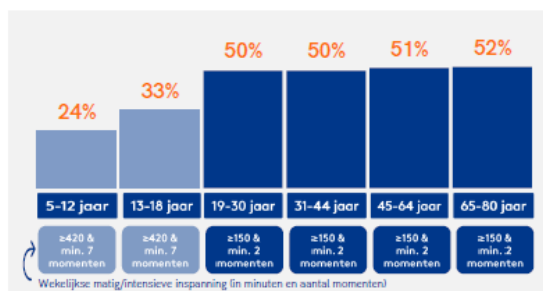

Sportdeelname uitgesplitst naar leeftijd

Overzicht beweging in Gouda

NOC*NSF SDI Rapportage

Deelnemers worden gevraagd naar hun beweeggedrag. Er wordt gevraagd naar het gemiddelde aantal dagen per week en minuten per dag dat iemand aan beweging deed. Om te berekenen of iemand voldoende beweegt, wordt het gemiddeld aantal dagen per week matig intensief sporten vermenigvuldigd met het aantal minuten en het gemiddeld aantal dagen per week zwaar intensief sporten vermenigvuldigd met het aantal minuten. Deze waarden worden vervolgens bij elkaar opgeteld. Tot slot wordt gekeken naar het aantal momenten dat men sport.

Door de **jeugd** (5-18 jaar) wordt er voldoende bewogen als ze **wekelijks 420 minuten** of meer én **minimaal 7 momenten** bewegen. Door **volwassenen** wordt er voldoende bewogen als ze **wekelijks 150 minuten** of meer én **minimaal 2 momenten** bewegen.

47%
van de mannen beweegt voldoende in november 2023

48%
van de vrouwen beweegt voldoende in november 2023

43%
van de laagopgeleiden beweegt voldoende in november 2023

49%
van de midden opgeleiden beweegt voldoende in november 2023

57%
van de hoogopgeleiden beweegt voldoende in november 2023

Opleiding is op basis van personen van 19 jaar en ouder

Voor de komende periode stellen we de volgende doelen:

- Het aantal Gouvenaars dat wekelijks sport stijgt van 65% in 2023 naar 75% in 2032, naar 85% in 2040.
- Het aantal Gouvenaars dat voldoet aan de beweegrichtlijnen stijgt van 47% in 2023 naar 65% in 2032, naar 75% in 2040.

De Speelwijze: drie speerpunten

We hanteren een drietal speerpunten voor de komende beleidsperiode:

Fundament op orde We hebben een solide defensie; de verdediging staat als een huis, het fundament is op orde. Hier ligt de basis van ons beleid: sterke en vitale verenigingen, een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte, kinderen, jongeren en ouderen die vaardig zijn in bewegen en toekomstbestendige sportaccommodaties. Het zijn de voorwaarden om te kunnen verbinden en om successen te boeken.

Creëren van verbinding & maatschappelijke meerwaarde Op het middenveld schakelen we. Daar creëren we verbindingen en maatschappelijke meerwaarde. Daar kunnen we versnellen en vertragen. Daar zetten we in op urban sport, op lokale ondernemers, op het bijdragen aan een gezonde leefstijl. Daar liggen ook de mogelijkheden om inspiratie te bieden.

Bijdragen aan kansgelijkheid & talentontwikkeling Dankzij een goede basis en een energiek middenveld kunnen we aanvallen. Kunnen we scoren en resultaten boeken. Daar kunnen we ervoor zorgen dat sport en bewegen betaalbaar en toegankelijk worden of blijven voor iedereen. Zodat ieders talenten tot bloei kunnen komen.

2. Fundament op orde

We willen dat alle Gouvenaars die al sporten of voldoende bewegen, dit blijven doen. We willen bovendien zoveel mogelijk Gouvenaars die een drempel ervaren om niet te sporten of niet voldoende te bewegen, over die drempel heen helpen. Daarvoor is het cruciaal dat er voorzieningen zijn waar ze dat kunnen doen. Bij verenigingen en andere sportaanbieders waar op een professionele, veilige en pedagogisch en didactisch verantwoorde manier gesport kan worden. In accommodaties en in de openbare ruimte op een veilige en uitdagende wijze. We noemen dat: het fundament op orde. Daarmee doelen we ook op het thema 'vaardig in bewegen' waarmee we inzetten op de jongste jeugd, op jong volwassenen en op ouderen. Daar ligt de basis voor een gezond en sportief leven.

Bovendien gaat het om de organisatiekracht van sportaanbieders. Bijna een derde van de inwoners doet vrijwilligerswerk (Stadspeiling 2023) en meer dan een kwart daarvan (meer dan 6.000 dus) doet dat bij een sportvereniging. We zien echter wel dat er steeds minder vrijwilligers beschikbaar zijn, terwijl de hoeveelheid werk die gedaan moet worden, gelijk blijft of zelfs toeneemt. Het ondersteunen van organisaties die activiteiten ontwikkelen met vrijwilligers en het promoten van vrijwilligerswerk, is in het algemeen een belangrijke taak van de gemeente. De sociale basis van Gouda moet blijvend versterkt worden, anders wordt Gouda een verschaalde stad zonder bloeiende verenigingen en bruisende ontmoetingsplekken. In 2024 stelt de gemeenteraad daarom een vrijwilligerswerkbeleidsplan vast. De sportsector maakt in aansluiting daarop gebruik van en werkt samen met het gemeentelijke Vrijwilligers Informatie Punt.

Alleen vanuit een goed fundament, een stabiele basis, kunnen we werken aan verbetering en innovatie. We onderscheiden 4 ambities binnen dit speerpunt.

Ambitie 1: Sport- en beweegaanbieders zijn sterk en vitaal

We willen dat zoveel mogelijk sport- en beweegaanbieders sterk en vitaal zijn. We vinden sportverenigingen van cruciaal belang voor de Goudse gemeenschap. Een kwart van de Gouvenaars is lid van een sportvereniging en we zien verenigingen als belangrijke micromaatschappijen waarin mensen uit alle lagen van de bevolking bij elkaar komen, en waarin ontmoeting, zelfwerkzaamheid, normen- en waardenbesef en vriendschappen worden gestimuleerd en ontwikkeld. Bovendien weten we dat mensen die sporten binnen een vereniging, dat over het algemeen langer volhouden dan mensen die dat niet doen. Met een sterke en vitale vereniging bedoelen we: 'een vereniging met een krachtig bestuur die vanuit haar eigen verantwoordelijkheid, realistisch en toekomstgericht, activiteiten ontplooit voor haar leden en daarmee in staat is haar sportieve rol te vervullen. Verenigingen die dat willen en kunnen, hebben oog voor andere organisaties in de wijk en zetten zich ook in voor andere sociaal-maatschappelijke doelen'. De ambitie staat op gespannen voet met de situatie waarin veel verenigingen zich bevinden: de bestuurlijke kracht staat onder druk, ze hebben moeite om vrijwilligers te vinden, hebben zorgen over de betaalbaarheid van de sport en ervaren een toenemende last vanuit wet- en regelgeving. Om verenigingen te helpen sterk en vitaal te zijn of te worden, zetten we in op relatiebeheer en op ondersteuning op maat. We informeren en lichten voor (bijvoorbeeld via de website en verenigingsnieuwsbrieven van SPORT•GOUDA), we organiseren themabijeenkomsten, workshops en een aantal keren per jaar een sportcafé, er bestaan subsidieregelingen en we ontzorgen verenigingen zo veel mogelijk bij juridisch-administratieve kwesties. Behalve voor verenigingen doen we dat de komende jaren ook steeds meer voor ondernemers in de sport. Voorwaarde is wel dat een sportaanbieder zelf openstaat voor hulp.

Wat willen we bereiken?

- De scores in de Vitaliteitsscan worden elke twee jaar positiever.

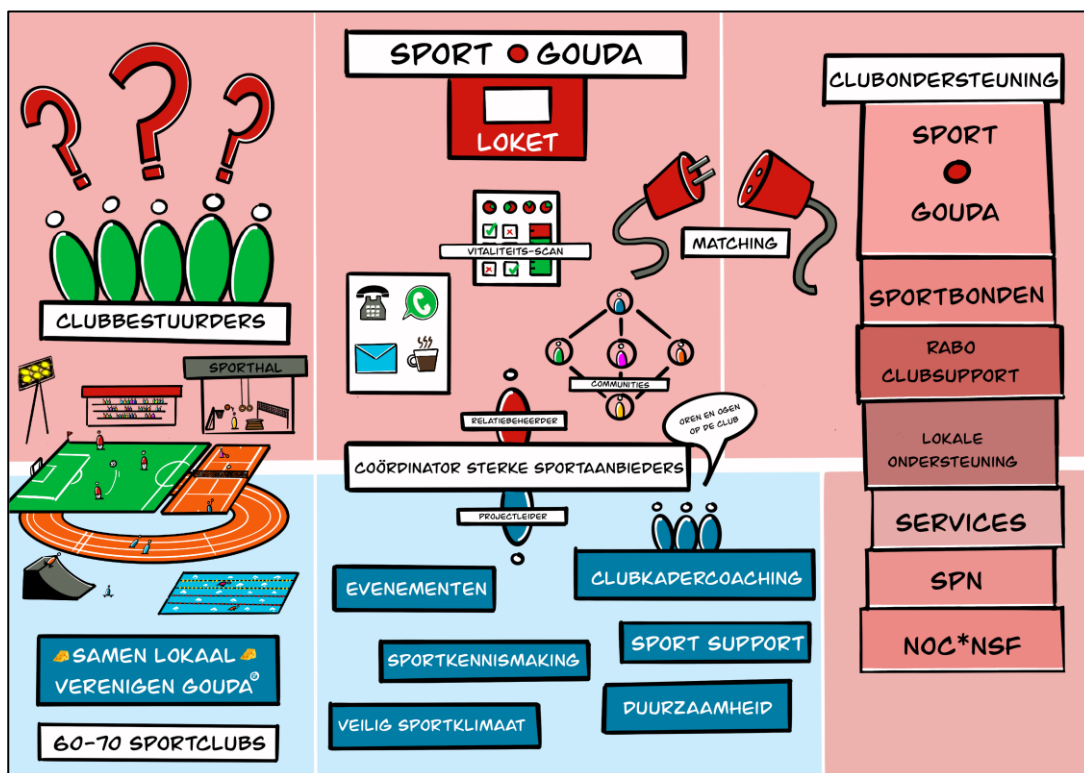
Wat gaan we daarvoor doen?

○ Sport- en Bewegloket Gouda

In 2024 zijn we in Gouda, als een van de eerste gemeenten in Nederland en onder begeleiding van NOC*NSF, gestart met het Sport- en Bewegloket. De uitvoering is belegd bij SPORT•GOUDA dat vanuit de gemeente al de opdracht heeft om verenigingsondersteuning te bieden en zo goed mogelijk te organiseren. Het Sport- en Bewegloket is het lokale aanspreekpunt waar sportaanbieders terecht kunnen voor al hun vragen. In het landelijke whitepaper 'De toekomst van clubondersteuning' is de ambitie uitgesproken om clubondersteuning in Nederland effectiever en efficiënter in te richten. Dat kan worden bereikt met de eenloketgedachte waarin centraal staat:

- Het bieden van de best passende ondersteuning aan sportclubs.
- Het voorkomen dat ze vanuit alle kanten benaderd worden door partijen met divers of soms hetzelfde aanbod.
- Het voorkomen dat sportclubs veel tijd kwijt zijn én verdwalen in de jungle van ondersteuningsaanbod.
- Het versterken van bestuurlijke kracht.

SPORT•GOUDA neemt met de oprichting van het loket een meer coördinerende rol in ten opzichte van de andere ondersteuningsorganisaties. Samenwerking is er dan ook met diverse sportbonden, RABO ClubSupport, NOC*NSF en Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS). De ondersteuningspartijen gaan structureel samenwerken aan de achterkant van het loket. Doel van het loket is dan ook een beter gecoördineerde afstemming waardoor verenigingen en andere sportaanbieders efficiënter en effectiever geholpen kunnen worden. Dat betekent dat zij afspraken maken over bijvoorbeeld de organisatie van bijeenkomsten en over afstemming bij het beantwoorden van hulpvragen van sportclubs. Clubs worden nu soms vanuit verschillende invalshoeken bevroegd over dezelfde thema's. Ook daarin is de intentie te komen tot samenwerking aan de achterkant, zodat clubs maar één keer informatie hoeven te verstrekken.

- Tweejaarlijkse Vitaliteitsscan sportclubs
Om een goed beeld te hebben van de vitaliteit van de Goudse clubs voert SPORT•GOUDA tweejaarlijks een Vitaliteitsscan uit. In de scan wordt onder andere gevraagd naar thema's als accommodatie, financiën, veilig sportklimaat, vrijwilligers en ledenwerving en -behoud. Op basis van de resultaten wordt clubondersteuning op maat aangeboden. Bij de eerstvolgende scan einde 2025, begin 2026 nemen we ook de commerciële sportaanbieders die dat willen, mee.
- Grotere slagkracht van verenigingen
De georganiseerde sport draait voor een groot deel op vrijwilligers. Het is de charme van de verenigingssport. Het is bovendien een kracht, maar tegelijkertijd een zwakte. Uit de meest recente Vitaliteitsscan blijkt dat slechts 47% van de Goudse sportverenigingen alle bestuursfuncties heeft ingevuld en dat het maar liefst 85% niet lukt om alle vrijwilligersfuncties adequaat in te vullen. Het ondersteunen van verenigingen op dit vlak blijft de komende jaren dan ook een belangrijk speerpunt. Dat kan ook gaan om het specifiek leveren van 'handjes'. Kaderondersteuning bij de Goudse sportverenigingen is een belangrijk onderdeel van de inzet van Goudse buurtsportcoaches. Verenigingen draaien over het algemeen met goedwillende vrijwilligers met hart voor de

club, sport en de leden. Training geven is echter een vak en ondersteuning geven aan de organisatie daarvan is een belangrijk aspect van het verenigingsondersteuningsaanbod in Gouda. Het in 2024 te organiseren Goudse trainerscongres is daar een mooi voorbeeld van. Verenigingen die gebaat zijn bij pedagogische of didactische ondersteuning kunnen een beroep doen op de inzet van een clubkadercoach vanuit SPORT•GOUDA. Daarnaast nodigen we verenigingen uit zelf met ideeën te komen voor professionalisering. Daarbij kunnen we inhoudelijke ondersteuning bieden, maar ook financiële (zoals uit Leefstijlakoord, sportbondenbudget (concept 'superclubs') en landelijke sportservicegelden).

o Goudse Aanpak Veilig Sporten

We ontwikkelen een Goudse Aanpak Veilig Sporten, waarbij we starten met voetbal. Vanuit de voetbalverenigingen komt het signaal dat zij steeds meer ervaren dat mensen een 'kort lontje' hebben en dat het respect voor elkaar afneemt. Samen met de clubs, de KNVB én lokale ambassadeurs van een veilige en respectvolle sport werken we aan een beweging gericht op het duurzaam veranderen van beleving, clubbeleid en gedrag. Het doel is te komen tot één waarden- en normenbeleid voor de clubs waarbij er meer aandacht komt voor de basiseisen van sociale veiligheid, het belang van voldoende en goed opgeleide scheidsrechters, de voorbeeldrol van trainers en coaches, incidentenmanagement en het betrekken van partnerorganisaties in de wijk. Uiteindelijk doel is het structureel vergroten van het sportplezier van leden van de Goudse sportclubs.

o Juridische (vastgoed)zaken op orde brengen

We willen zo veel mogelijk uniformiteit in de afspraken met verenigingen over eigendom en huur van sportvelden en sportpanden. De afgelopen jaren is helder geworden dat die afspraken niet altijd goed of consistent geregeld zijn, wat niet alleen bij de gemeente, maar zeker ook bij sportverenigingen voor hoofdbrekens zorgt. Afspraken over panden op sportparken zijn vaak al tientallen jaren oud en leidden niet tot problemen zolang er niks bijzonders gebeurde met die panden. De algemene lijn is dat de gemeente eigenaar is van de ondergrond. De verenigingen huren dan de velden of banen die op deze ondergrond zijn aangelegd (via SPORT•GOUDA, inclusief veldaf-rastering en verlichting). Uitzonderingen daarop zijn bijvoorbeeld tennis en atletiek, die zelf eigenaar zijn van de banen. Panden zoals kleedkamers, kantines en tribunes zijn normaal gesproken eigendom van de vereniging. Voor de jaren 2024 en 2025 heeft de gemeenteraad budget beschikbaar gesteld voor personele capaciteit om de zaken voor alle verenigingen goed te regelen, of het nu om eigendom, huur, recht van opstal, erfpacht, belastingen of verzekeringen gaat.

Ambitie 2: We hebben een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte

We willen dat Gouda een stad is met een gezonde leefomgeving, waar de openbare ruimte speel-, beweeg- en sportvriendelijk is. Met zo'n openbare ruimte kunnen we mensen immers enthousiasmeren om in beweging te komen en te blijven. Nu al maakt een groot gedeelte van de Gouwenaars gebruik van de straat of van parken om te sporten of te bewegen. Bij voorkeur doen ze dat rechtstreeks vanuit de voordeur. Het gaat om activiteiten als wandelen, hardlopen, fietsen, wielrennen, skateboarden, freerunnen, bootcampen, watersport, calisthenics en zelfs yoga. Het wordt dus steeds belangrijker dat sport en gezondheid een vast afwegingskader worden bij de inrichting van de openbare ruimte. Daarbij gaat het om het ontwerp, maar ook over gebruik en onderhoud. Dat we dat samen met buurtbewoners doen, spreekt vanzelf. Sterker nog: het is een eis vanuit de Omgevingswet die sinds 2024 van kracht is. In de nieuwe wet zijn maatschappelijke doelen opgenomen zoals de opgave dat gemeenten een veilige, gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit moeten bereiken en in stand houden. Ook in Gouda heeft sport en bewegen een plek in de omgevingsvisie gekregen.

We scoren al redelijk hoog op de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (78 ten opzichte van 65 gemiddeld) zoals die landelijk gehanteerd wordt. De indicator bestaat uit vier deelindicatoren:

- Sportaccommodaties (diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden)
- Sport- en speelplekken (nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte)
- Recreatief groen en blauw (nabijheid en oppervlakte parken, water geschikt voor recreatief gebruik)
- Nabijheid van voorzieningen (zoals de gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

Met name op nabijheid scoren we hoog, wat niet zo gek is voor een compacte stad als Gouda.

Wat willen we bereiken?

- De score op de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving stijgt van 78 in 2024 naar minimaal 80 in 2032.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Concrete projecten
In de komende jaren realiseren we diverse projecten die het bewegen in de openbare ruimte bevorderen. Nog in 2024 wordt in Gouda Oost het eerste Goudse Cruyff Court geopend waarbij in samenwerking met diverse partijen gewerkt is aan hardware, software (de activiteiten die er plaatsvinden) en orgware (de organisaties die er actief zijn). Het skatepark tussen de wijken Korte Akkeren en Westergouwe krijgt een flinke upgrade. Dat gebeurt op initiatief van de Goudse skatecommunity, die als eindgebruiker een doorslaggevende stem heeft in het ontwerpproces. Bovendien staan op de planning een freerun- en calisthenicspark in Korte Akkeren, een buitengymzaal in combinatie met voetbalveld (ook in Korte Akkeren) en een Skills Garden, voor de deur van het nieuw te bouwen kindcentrum in Westergouwe. Met het budget dat structureel beschikbaar is om te investeren in (en onderhouden van) een beweegvriendelijke openbare ruimte, kunnen er jaarlijks nieuwe voorzieningen gerealiseerd worden. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op geplande herinrichtingsprojecten van bestaande speelplekken en andere openbare plekken. Voorop staat steeds dat we omwonenden vooraf betrekken bij de planvorming.
- 'Smart city': technologische innovaties om bewegen te stimuleren
Technologische ontwikkelingen kunnen helpen om sport en bewegen nog gemakkelijker en plezieriger te maken. De ontwikkelingen ten aanzien van nieuwe materialen, speelvormen en aangepaste sportgebouwen gaan hard. Dat geldt zeker ook voor de apps die bijhouden hoeveel en waar een sporter beweegt of die aangeven waar en met wie je kunt gaan sporten. We gaan de komende periode actief gebruik maken van de mogelijkheden van de Nederlandse Sportinnovator-centra. Dat zijn ontmoetings- en broedplaatsen waar onderzoekers, ondernemers, overheden en sportorganisaties structureel samenwerken en op die manier innovaties ontwikkelen die bijdragen aan de topsport, sportparticipatie en/of een actieve leefstijl. Flexibele straatverlichting, het meten van de hoeveelheid sportactiviteiten op bepaalde plekken in de stad, bewegingsapps op maat voor Gouda; het zijn aspecten die de moeite waard zijn om op te pakken. Minder technologisch van aard, maar ook waardevol: meer watertappunten, sanitaire voorzieningen en kluisjes waar sporters spullen even in kunnen opbergen.
- Meer aandacht voor wandelen en fietsen
Voor veel Gouwenars zijn wandelen en fietsen de gemakkelijkste manieren om in beweging te komen. Het is dus zaak om het zo aantrekkelijk mogelijk te maken om vanuit je eigen huis te gaan lopen of fietsen. In het Goudse VerkeersCirculatiePlan 'Gouda Goed op Weg' is meer ruimte voor voetgangers en fietsers een belangrijk punt. Om het bewegen in de directe omgeving van je eigen huis nog meer te stimuleren zetten we als gemeente meer in op het realiseren van veilige en aantrekkelijke routes vanuit huis om een ommetje te maken, maar ook om het lopen naar voorzieningen in de wijk makkelijker te maken. Veilige, ruime en obstakelvrije wandelpaden en fietspaden zijn van groot belang. Vanuit het sportbeleid geven we input aan verkeersbeleid en realiseren we de komende jaren een aantal laagdrempelige en beweegvriendelijke QR-routes.

Ambitie 3: Kinderen, jongeren en ouderen zijn vaardig in bewegen

Nederland staat inmiddels bekend als Europees kampioen stilzitten en kinderen spelen steeds minder buiten. Allerlei experts constateren dat de motorische vaardigheden van onze kinderen afnemen. Dat is zorgwekkend, want van jongs af aan voldoende en gevarieerd sporten en bewegen betekent dat je een goede basis legt voor een actieve en gezonde leefstijl en 'een leven lang bewegen'. Dat betekent dat we terug naar de basis moeten: het beweegonderwijs op scholen en in kindcentra moet op orde zijn en we moeten er voor zorgen dat kinderen voldoende bewegen, ook buiten de gymlessen om. En: leren vallen kun je nu eenmaal het best leren op jonge leeftijd. Jong geleerd is oud gedaan. Daarnaast zien we dat mensen minder gaan bewegen als ze van de ene naar de andere levensfase gaan: de overgang naar de middelbare school of een gezin beginnen zijn daar bekende voorbeelden van. Het sport- en beweegaanbod moet aansluiten op de veranderende behoeften van verschillende doelgroepen. Dat vraagt om verschillen in aanpak én dat vraagt om een gezamenlijke aanpak. Niet alleen uitvoering vanuit de gemeente

dus, zeker niet zelfs, maar juist ook van allerlei andere organisaties in de stad. Samen met onderwijs, welzijn, beweegmakelaars, gezondheids- en wijkorganisaties en sportaanbieders helpen we inwoners om passend beweegaanbod te vinden.

Wat willen we bereiken?

- Het percentage kinderen van 5-12 jaar dat voldoende beweegt stijgt van 24% in 2024 naar 35% in 2032 naar 50% in 2040.
- Het percentage jongeren van 13-18 jaar dat voldoende beweegt stijgt van 33% in 2024 naar 45% in 2032 naar 60% in 2040.
- Het percentage ouderen van 65 jaar en ouder dat voldoende beweegt stijgt van 52% in 2024 naar 65% in 2032 naar 75% in 2040.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voorzien in voldoende en goede accommodaties voor goed bewegingsonderwijs
Als gemeente zijn we wettelijk verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Hieronder vallen ook voorzieningen voor het bewegingsonderwijs. Scholen in het primair onderwijs zijn vanaf het schooljaar 2023-2024 verplicht om voor alle leerlingen wekelijks twee gymlessen van 45 minuten te verzorgen. Dat zorgt voor veel scholen voor de nodige uitdagingen. Niet alleen op het gebied van het vinden van voldoende vakleerkrachten, maar ook als het gaat om locaties om dat bewegingsonderwijs te geven. In theorie is er genoeg ruimte, maar in de praktijk schuurt het. We zoeken daarom actief naar een efficiëntere benutting van de beschikbare accommodaties. Ook onderzoeken we in overleg met de schoolbesturen de mogelijkheden van andersoortige (sport)accommodaties voor het bewegingsonderwijs. De plannen voor een buitengymzaal in Korte Akkeren, de deels volgens de principes van het Athletic Skills Model¹ ingerichte sportzaal in Westergouwe en de vierkante gymzaal in de wijk Bloemendaal, zijn daar al voorbeelden van. Bovendien biedt de regeling voor groenblauwe schoolpleinen kansen en is er meer mogelijk met het gebruik van accommodaties van sportclubs.
- Stimuleren van bewegen op en rondom de scholen
Kinderen die fit en gezond opgroeien en voldoende bewegen, zijn motorisch vaardig en worden voorbereid op een leven waarin een gezonde leefstijl meer vanzelfsprekend is. Gezonde en fitte kinderen met zelfvertrouwen zijn kansrijker en beter toegerust voor de toekomst. Een integrale aanpak met als ingang het primair onderwijs, biedt kansen op het gebied van mogelijke inzet, stapeling van budgetten, realisatie van doelstellingen en vooral ook op maatwerk. Door middel van gezamenlijke afspraken tussen gemeente, schoolbesturen en Brede School willen we een fundament leggen voor een duurzame, samenhangende en integrale aanpak van bewegen, gezondheid en sport op en rondom het primair onderwijs. We kijken daarbij nadrukkelijk naar good practices van andere gemeenten, zoals het Arnhemse 2+1+2-model, waarbij gemeente, sportbedrijf en schoolbesturen in gezamenlijk geborgd hebben dat kinderen per week minimaal 2 uur bewegingsonderwijs krijgen, 1 uur onder schooltijd bewegen en 2 uur na schooltijd bewegen. In samenhang hiermee streven we ernaar dat de motorische vaardigheden van kinderen op meer scholen worden gevolgd, bijvoorbeeld met instrumenten als de MQ Scan of Beweegbaas. We gaan door met de methode Athletic Skills Model die docenten bewegingsonderwijs, pedagogisch medewerkers van kinderdagverblijven, zwemonderwijzers, sporttrainers en beweegaanbieders hanteren om motorische vaardigheden te verbeteren. Met het voortgezet onderwijs proberen we nieuwe methoden uit waarmee middelbarescholieren op een plezierige manier kennis kunnen maken met sport en bewegen.
- Toeleiding naar passend beweegaanbod
We continueren de inzet van buurtsportcoaches op basis van de Brede Regeling Combinatiefuncties, die onderdeel is van de rijksregeling Brede SPUK 2023-2026, en die een structureel karakter kent. Buurtsportcoaches (of combinatiefunctionarissen) zijn al vele jaren actief in Gouda en niet meer weg te denken uit de wijken. Ze staan in contact met alle doelgroepen; van jong tot oud. De buurtsportcoaches worden ingezet voor kleutergym, organiseren buurtsporten in de wijk, bieden

¹ Het Athletic Skills Model is een manier van denken over bewegen voor de top- en breedtesport, het bewegingsonderwijs en de gezondheidszorg. Het ASM maakt gebruik van de Schijf van 10: tien grondvormen die gezamenlijk belangrijk zijn voor een optimale motorische ontwikkeling.

valpreventiecurssussen aan, begeleiden kinderen met autisme tijdens sportactiviteiten en organiseren jaarlijkse sportevenementen waar iedereen aan mee kan doen. De buurtsportcoaches kennen het aanbod in de wijken en hebben de doelstelling om zoveel mogelijk mensen structureel in beweging te krijgen door ze in contact te brengen met verenigingen. Ieder gebied in Gouda (Oost, West, Noord en Westergouwe) heeft sinds 2023 een eigen beweegmakelaar met wekelijkse inloopuren. Naast beweeg- en sportadvies kunnen de beweegmakelaars ook ondersteunen bij financiële of sociale vraagstukken; bijvoorbeeld als intermediair van het Volwassenenfonds maar ook als sportmaatje bij het kennismaken bij een vereniging of sportaanbieder. Ook zien we dat er steeds meer aanbod ontstaat bij verenigingen en andere sport- en beweegaanbieders. Dat aanbod faciliteren we en maken we bekend waar mogelijk.

- Valpreventietrainingen voor ouderen
Hoewel leren vallen het best al op jonge leeftijd kan plaatsvinden, is het belangrijk om te voorkomen dat ouderen vallen en gewond of geblesseerd raken. Dankzij de extra middelen van het Rijk kunnen we hier de komende jaren flink op intensiveren. Dat doen we door gemeentebreed in te zetten op verplichte bewezen interventies en door regionaal een ketenaanpak op te stellen. In het sport beleid sluiten we hier op aan. Bestaande interventies zoals Doortrappen, Stap Mee en Vitaal 55+ continueren we daarom.

Ambitie 4: We hebben toekomstbestendige sportaccommodaties

Hoewel we een afzonderlijke sportaccommodatienota hebben ('Ruimte voor sport: een goede match!') is het goed om ook in deze sportnota apart aandacht te besteden aan de wijze waarop we met onze sportaccommodaties omgaan. Ze vormen immers een belangrijk instrument als we Gouwenaren willen laten (blijven) sporten. We leggen de komende jaren vast hoe we ervoor zorgen dat we in de toekomst voldoende en kwalitatief goede sporthallen, sportzalen en gymzalen hebben. We gaan aan de slag met het beter benutten van het Groenhovenpark en we helpen verenigingen met het op peil houden van de accommodaties waarvan ze zelf eigenaar zijn.

Wat willen we bereiken?

- Een goede match tussen vraag en aanbod: voldoende en kwalitatief goede binnensportaccommodaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen van een Strategisch huisvestingsplan binnensportaccommodaties
In 2024 stellen we een integraal huisvestingsplan binnensportaccommodaties op waarin we omschrijven hoe we de komende 10-15 jaar om willen gaan met renovaties, sloop en nieuwbouw. Voorbeelden van keuzes die we daarin maken gaan over de toekomst van de Dick van Dijkhal (die nu tijdelijk is, tot 2030) en de twee verouderde gymzalen aan de Willem de Zwijgersingel. Het grootste deel van de gymzalen gaat daarbij mee in het traject van Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Voor de binnensportaccommodaties die niet specifiek aan een school gebonden zijn, stellen we aparte criteria op. Bestaande meerjarige onderhoudsplannen en duurzaamheidsscans vormen bouwstenen van dit plan.
- Van het Groenhovenpark een vitaal sportpark maken
In het Groenhovenpark zijn behalve 6 sportverenigingen ook het Groenhovenbad, de Dick van Dijkhal, SportCity en Monkey Town gevestigd. Er liggen uitdagingen op het gebied van samenwerking, ondersteuning, duurzaamheid, functiemenging, ruimtelijke integratie, bereikbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid en een goede maatschappelijke, sportieve en recreatieve benutting. Om daar op een goede manier invulling aan te geven stellen we een sportparkmanager aan. Een nieuwe functionaris die enerzijds als taak heeft het onderzoeken van de wensen en behoeften van de partijen die op het park actief zijn. Anderzijds is deze het aanspreekpunt voor stakeholders, zoals gebruikers, samenwerkingspartners, omwonenden, gemeente, bedrijven, welzijns- en onderwijsinstellingen.
- Subsidies voor verenigingsaccommodaties
Sportverenigingen kunnen de komende jaren gebruik maken van de gemeentelijke Subsidieregeling Investering Sportgebouwen. Ze kunnen daarin subsidie aanvragen voor nieuwbouw, of voor

het opknappen en groot onderhoud van een accommodatie waar ze eigenaar of huurder van zijn. Daarnaast is er de landelijke subsidieregeling Stimulering Bouw en Onderhoud sportaccommodaties (BOSA). Amateursportorganisaties kunnen in het kader van deze regeling subsidie aanvragen voor bouw- en onderhoudskosten van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen. Ten slotte kent de gemeente in 2024 de tijdelijke subsidieregeling toegankelijkheid verenigingsgebouwen. Bij een positief resultaat wordt bekeken of de regeling ook na 2024 kan blijven bestaan. Ten slotte is garantstelling door de gemeente bij leningen bespreekbaar, in samenspraak met de landelijke Stichting Waarborgfonds Sport.

3. Creëren van verbinding & maatschappelijke meerwaarde

Met een fundament dat op orde is, ligt er een goede basis voor synergie. Verbinding tussen organisaties, sectoren en mensen kan leiden tot een 'plus': er is ruimte om invulling te geven aan extra activiteiten die het sportieve overstijgen. We zien dat bijvoorbeeld bij een aantal sportverenigingen. Naast dat zij sportaanbod verzorgen, kunnen en willen zij een bredere maatschappelijke rol vervullen. Daarbij is te denken aan het openstellen van hun accommodatie voor andere gebruikers, aandacht vragen voor verantwoord alcohol- en middelengebruik, en het bieden van een signaalfunctie richting andere organisaties (bijvoorbeeld als het gaat om schrijnende thuissituaties van leden). Andersom kan natuurlijk ook: sportclubs kunnen ook mensen of organisaties tegenkomen waarvan zij denken dat die een sportief aanbod zouden kunnen organiseren.

Sport, cultuur, welzijn, buurten en socialebasisvoorzieningen kunnen veel van elkaar leren en kunnen elkaar versterken. Ze hebben in de kern veel gemeen: het werken met vrijwilligers, het zijn van een bron van inspiratie en het bieden van rolmodellen. Bovendien: als de organisatie rondom sport, cultuur en bijvoorbeeld buurtvoorzieningen 'staat', kunnen de sectoren zich ook nog meer inspannen om bij te dragen aan andere maatschappelijke belangen. Om te realiseren dat het sport-, cultuur- en welzijnsdomein elkaar daadwerkelijk gaan versterken op maatschappelijke vraagstukken, is het belangrijk om intensiever met elkaar te gaan samenwerken. In de afgelopen jaren is hier al kleinschalig op ingezet maar dat willen we duurzaam verankeren. Het Gouds Leefstijlakoord is hier een mooi voorbeeld van. Hierin hebben de Brede School Gouda, de vier grote Goudse culturele instellingen, SPORT•GOUDA, de gemeente, de GGD, Kwadraad Maatschappelijk Werk, maar bijvoorbeeld ook wijkcentra, sociale teams en CJG een kartrekkersrol.

Ambitie 5: Gouda staat bekend om zijn urban sport (en cultuur)

De 'urban scene' is in Gouda van een behoorlijke omvang. Skaters, freerunners, dansers, hiphoppers, street artists en andere creatieven zijn in Gouda volop aanwezig en ook landelijk zien we een opmars van deze groep, die voornamelijk uit jongeren bestaat. De vrijheid om urban sports te beoefenen waar en wanneer je maar wilt wordt voor velen steeds aantrekkelijker. Urban sports zijn op een andere manier georganiseerd dan het traditionelere verenigingsleven. Urban sports gaat verder dan sporten alleen. Het is ook een subcultuur, waarbij interesse is voor streetart, rap en spoken word en dans. In het kader van het stimuleren van jongerencultuur wordt hier ook vanuit cultuurbeleid op ingezet. Dat biedt kansen en vraagt van de gemeente om kaders los te laten en open, samen met de doelgroep, met nieuwe ideeën te experimenteren. Het is voor ons als gemeente immers een mooie manier om meer inwoners in beweging te krijgen.

Wat willen we bereiken?

- Een levendige urban scene.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Intensiveren van contacten met de urban scene

Uit de in 2022 door City Legends uitgevoerde 'Urban Scan' bleek dat Gouda een sterke, jonge en talentvolle urban scene heeft. Er is een sterke wil om urban meer te laten zien en te professionaliseren. Om 'urban' in Gouda een vaste plaats te geven zetten we in op een vast aanspreekpunt voor deze groeiende doelgroep. Naast de al aanwezige stadsprogrammeur, die vooral in de cultuursector actief is, zetten we daarom een urban buurtsportcoach in. Deze spant zich in om de verschillende urban beoefenaars regelmatig samen te brengen voor inspiratie- en kennissessies. De taak van deze buurtsportcoach ligt enerzijds in het mogelijk maken van evenementen, anderzijds op het gebied van samenwerken en het verkleinen van de kloof die urban sporters voelen tot een overheidsinstantie als de gemeente. Om urban meer op de kaart te zetten in Gouda komt er een jaarlijks terugkerend event waar zowel cultuur als bewegen een plek krijgt. Bovendien kijken we of we vouchers kunnen uitgeven waarmee de scene zelf initiatieven kan starten.

Ambitie 6: Lokale ondernemers zijn nauw betrokken bij de Goudse sport

Uit de Goudse Sportdeelname Index 2023 blijkt dat 22% van de Gouwenars die sporten, dat doet als abonnee, klant of cursist. En van de mensen die niet sporten, maar dat wel zouden willen, zou 49% een

individuele fitnessactiviteit willen doen. Dat betekent dat sportieve ondernemers een belangrijke rol spelen in Gouda. Ze zijn over het algemeen goed in staat om specifieke doelgroepen aan te spreken. De beslotenheid en kleinschaligheid maakt dat mensen voor wie sporten lastig is, zich snel thuis kunnen voelen bij zo'n partij. Dat betekent dat sportieve ondernemers een belangrijke rol kunnen spelen bij het bereiken van bepaalde doelgroepen. Daarnaast zijn er veel ondernemers in de stad die een binding hebben met sport en die zich willen inzetten voor sport. Het zijn belangrijke redenen om nauw contact te zoeken en te houden met de Goudse ondernemers.

Wat willen we bereiken?

- Het aantal lokale sportondernemers dat aangesloten is bij POS-Gouda stijgt van 8 in 2024 naar 30 in 2032.
- SPORT•SUPPORT is in 2032 een netwerk met minimaal 20 bedrijven en 30 verenigingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gouda SPORT•SUPPORT
In 2023 zijn we gestart met SPORT•SUPPORT. Dit platform gaat uit van de kracht van verenigingen en ondernemers en wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Met het platform kunnen matches worden gemaakt op basis van de vraag vanuit een vereniging/sportaanbieder en de kennis en kunde van een ondernemer. Goudse sportverenigingen en andere niet-commerciële sportaanbieders hebben hiermee de mogelijkheid om gratis ondersteuning te krijgen van gespecialiseerde vakmensen op verschillende terreinen.
- Uitbouwen van het lokale netwerk van sportieve ondernemers
We werken aan de opbouw van een lokaal netwerk van sportieve ondernemers. Naast Goudse verenigingen die zich dagelijks inzetten om Gouvenaars in beweging te krijgen, kent Gouda ook veel commerciële sport- en beweegaanbieders. Voorbeelden? Fitnesscentra, maneges, crossfit, padel, watersport, yoga. Deze partijen spelen een grote rol in Gouda omdat ze veel inwoners weten te motiveren om te bewegen. We gaan meer samenwerken met deze sportieve ondernemers en de landelijke koepelorganisatie Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) en kijken hoe we deze ondernemers kunnen ondersteunen vanuit de gemeente en SPORT•GOUDA. We noemen dat het lokale POS-kantoor. In 2023 is voor het eerst in klein verband met sommige van deze ondernemers gesproken. Vanaf 2024 doen we dat structureel.

Ambitie 7: We dragen met sport en bewegen bij aan een gezonde leefstijl

Voldoende bewegen en het plezier van kunnen sporten dragen sowieso bij aan een gezonde leefstijl. Bij alles wat we doen is dat het onderliggende doel. Op een aantal vlakken is de verbinding er nog directer en zetten we instrumenten in om sport en bewegen rechtstreeks aan een gezonde leefstijl te koppelen. Dat doen we bijvoorbeeld in het algemeen met Gouda Goed Bezig en met het Leefstijlakkoord, de afgelopen jaren ook met specifieke projecten zoals Bewegen Werkt (dat bewegen inzet voor mensen die belemmeringen ondervinden bij de stap naar werk) en met onze rol als koplopergemeente op het gebied van inzet voor de mentale gezondheid van jongeren.

Wat willen we bereiken?

- Bijdragen aan de doelstellingen van GALA

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van het Gouds Leefstijlakkoord
In het in 2024 te lanceren Leefstijlakkoord is de gemeente een van de dragende spelers. Samen met partijen als SPORT•GOUDA, de GGD, gro-up buurtwerk, de Brede School, Kwadraad en het Sociaal Team is er een document opgesteld van en voor de stad. Een document waarin ambities zijn verwoord waaraan lokale partijen met elkaar willen werken de komende jaren. Waarbij over grenzen heen wordt gekeken en waarin 'positieve gezondheid' centraal staat. In het akkoord gaat het – net als in deze sportnota – over het fundament op orde, over verbinding en maatschappelijke meerwaarde en over kansengelijkheid en talentontwikkeling. Er is jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de stad beschikbaar vanuit de 'Leefstijlakkordpot' en we zorgen gezamenlijk voor

een communicatiecampagne die ervoor moet zorgen dat er voortdurend aandacht wordt gegeven aan de gedachte van het Leefstijlakkoord.

- **Uitvoeren van Gouda Goed Bezig**
Gouda is al sinds 2014 een JOGG Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst-gemeente. De overeenkomst met uitvoerder SPORT•GOUDA is inmiddels al een aantal keren verlengd en deze loopt in ieder geval tot en met 2026. Analoot aan het gemeentelijke uitvoeringsplan GALA sluiten we met Gouda Goed Bezig meer aan bij bewezen interventies en activiteiten waarbij regionaal of landelijk bewezen is dat deze resultaat boeken. Daarbij mikken we enerzijds op minder jeugdigen met overgewicht en obesitas, anderzijds op het vergroten van de kwaliteit van de gezonde leefomgeving. Overkoepelende doel is het aantal kinderen en jongeren met overgewicht te laten afnemen. Kansrijke Start, Gezonde sportkantines, rookvrije sportterreinen, verantwoord alcoholbeleid op sportverenigingen, Rijke Schooldag en Gezonde school-activiteiten zijn voorbeelden van acties waar we de komende jaren op blijven inzetten.
- **Inzetten van sport en bewegen voor een betere mentale gezondheid van Gouvenaars**
Het aantal mensen dat zich eenzaam voelt of dat andere psychische problemen heeft, neemt de laatste jaren toe. Gemeentebreed zetten we daarom in op een mentaal en vitaal gezond Gouda waarin onze inwoners weerbaar en veerkrachtig zijn, om (beter) om te kunnen gaan met de uitdagingen in het leven. Dat doen we door preventie, vroegsignalering, agendering, bewustwording, bespreekbaar maken, handvatten te bieden en laagdrempelige ondersteuning waar nodig. We richten ons in het bijzonder op groepen mensen in kwetsbare omstandigheden. Met de inzet van sport en bewegen willen we daar een belangrijke bijdrage aan leveren, specifiek voor jongvolwassenen en ouderen.

Ambitie 8: Inspireren & etaleren

Sport is voor velen een belangrijke bron van inspiratie. Mooie prestaties, doorzettingsvermogen en saamhorigheid kunnen mensen een goed gevoel geven. Het is belangrijk daar aandacht voor te hebben en deze waarde van sport volop te benutten. Dat doen we met onze lokale toptalenten, met rolmodellen, sleutelfiguren in de wijken, het uitdragen van good practices en het ondersteunen van clubs en sporters die op topniveau presteren.

Wat willen we bereiken?

- Structurele aandacht in lokale en op sociale media voor de waarde van sport en bewegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Meer aandacht voor topprestaties**
We excelleren in meerdere sporten in Gouda. Topsporters en andere betrokkenen bij topsport spelen een belangrijke rol in de stad. We zetten hun in als ambassadeurs om te inspireren en om een gezonde leefstijl te stimuleren. We blijven aandacht geven aan door Goudse sporters geleverde topprestaties. We hopen en verwachten de komende jaren nieuwe Goudse Sportpenningen uit te kunnen reiken en de namen van de betreffende topsporters toe te kunnen voegen aan de Wall of Fame in sporthal De Mammoet. Die Wall of Fame krijgt in 2025 een make-over. In datzelfde jaar houden we het Reglement Goudse Sportpenning weer tegen het licht.
- **Communiceren over de waarden van sport**
We grijpen zoveel mogelijk gelegenheden aan om inspirerende waarden van sport zoals gezondheid, welzijn, doorzettingsvermogen, discipline, teamwork, fair play, respect, sociale interactie en persoonlijke ontwikkeling te benadrukken in onze communicatie-uitingen. We etaleren en inspireren Gouvenaars door sporters en sporten in de spo(r)tlicht te plaatsen! Dit doen we tijdens evenementen zoals Gouda Beach maar we kijken ook naar kansen om regionaal en landelijk samen te werken.

- Evenementenbudget
Voorstel is om vanaf 2025 een budget beschikbaar te hebben waar lokale organisatoren van sportieve evenementen een beroep op kunnen doen. Het gaat om relatief kleine ondersteuningsbudgetten waarvoor een eenvoudige regeling wordt opgesteld. Met de GoudApot wordt afgestemd hoe hierin samengewerkt kan worden.
- Sportgala, sportfestival & sportcafés
Voor een sportief en gezond Gouda is samenwerken en ontmoeten heel belangrijk. Dit ontmoeten organiseren we tijdens het jaarlijkse Sportgala om te inspireren, tijdens festivals om te ervaren en tijdens sportcafés om te informeren. Sportverenigingen en andere bij sport en bewegen betrokken personen en partijen kunnen veel van elkaar leren, blijkt telkens weer. Elkaar ontmoeten is dan ook zeer waardevol. Bovendien is er op dit soort bijeenkomsten ook volop de gelegenheid om te laten zien en horen op welke onderwerpen er behoefte aan ondersteuning en advies is.

4. Bijdragen aan kansengelijkheid & talentontwikkeling

Sport is bij uitstek geschikt om plezier te hebben, om te werken aan je gezondheid en conditie, om andere mensen te ontmoeten en voor het ontwikkelen van talent, maar dan moet wel iedereen de gelegenheid hebben om mee te doen. Dat is helaas lang niet altijd het geval. Dat kan allerlei redenen hebben: een fysieke of verstandelijke beperking, armoede of het niet bekend zijn met het bestaande aanbod. Ook weten we dat mensen met lagere inkomens veel minder sporten, meer stress ervaren en veel minder voldoende bewegen dan mensen met hogere inkomens. We willen iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen bieden, maar dat betekent ook dat we ongelijk moeten investeren en op maat moeten kijken wat waar nodig is.

We zien een tweedeling in de maatschappij. Voor de meeste mensen is een sportlidmaatschap of -abonnement een relatief goedkope hobby, maar voor een aanzienlijke groep is het onbetaalbaar. De financiële drempel om in beweging te komen moet zo laag mogelijk zijn. Het vele aanbod dat er is, moet bekend en te vinden zijn. Bovendien moet het aanbod letterlijk en figuurlijk toegankelijk en veilig zijn. Iedereen moet er kunnen komen en iedereen moet zich thuis voelen in een sport- of beweegomgeving. Diversiteit en inclusie zijn voor Gouda belangrijke waarden, ook in de sport. Ten slotte vinden we het belangrijk dat er voor iedereen iets is. We hebben een gevarieerd verenigingsleven en een breed commercieel aanbod, dat willen we zo houden.

Ambitie 9: Sport is betaalbaar voor iedereen

6% van alle Nederlanders leeft onder of rond het bestaansminimum. Dat is ook in Gouda zo. Volgens de laatste cijfers van 2022 leven zo'n 8.000 Gouvenaars (waarvan circa 1.500 kinderen) in een huishouden dat een inkomen heeft van maximaal 130% van de bijstandsnorm. Omdat we vinden dat een beperkt budget sportdeelname niet in de weg mag staan, zetten we verschillende instrumenten in om dat tegen te gaan. Zo hanteren we een niet-kostendekkende huur voor het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties, proberen we de jaarlijkse huurverhoging binnen de perken te houden en ondersteunen we verenigingen met diverse financiële subsidies en tegemoetkomingen. Specifiek voor Gouvenaars met een minimuminkomen kennen we de Rotterdampas, het Kindpakket en het Volwassenenfonds, als middelen om sportdeelname te stimuleren.

Wat willen we bereiken?

- Het aantal Gouvenaars dat geld soms of vaak ervaart als een beperking om de sportieve activiteiten te doen die ze het liefst beoefenen, neemt af van 36% in 2024 naar 20% in 2032.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Continueren van het Volwassenenfonds**
Gouda is, voor wat betreft sport, sinds 2021 aangesloten bij het landelijke Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Goudse minima kunnen via het fonds de contributie bij een sportaanbieder vergoed krijgen tot een maximum van € 250,- per 12 maanden, voor tenminste wekelijkse sportactiviteiten. Het netwerk bestaat uit inmiddels bijna 20 intermediairs en bijna 30 sport- en beweegaanbieders. Na een voorzichtige start vanwege de coronabeperkingen schoot het aantal toekenningen omhoog. Begin 2024 zijn al meer dan 500 aanvragen toegekend. De vele aanvragen voor sportdeelname van de afgelopen jaren geven aan dat een regeling voor volwassenen in Gouda hard nodig is. Het is goed dat we in Gouda een dergelijke regeling hebben, maar het laat ook zien dat steeds meer Gouvenaars gebruik moeten maken van een financiële regeling. Om de regeling toekomstbestendig te maken, is het voorstel het budget te vergroten en het aanbod uit te breiden. Daarbij kijken we ook – in samenhang met het gemeentelijke armoedebeleid – of deelname aan activiteiten op het gebied van cultuur kunnen worden opgenomen.
- **Meer gebruik van de mogelijkheden van Rotterdampas**
In Gouda wonen ongeveer 1.500 kinderen in een huishouden met een minimuminkomen. Zij bewegen vaak minder dan hun leeftijdsgenootjes uit gezinnen met een hoger inkomen. Ook ervaren zij meer belemmeringen om mee te doen aan sport- en beweegactiviteiten en culturele activiteiten en missen vaak een essentiële stimulans in hun fysieke, mentale en sociaal-emotionele ontwikkeling. We streven naar een breder aanbod en een groter bereik van de Rotterdampas en het Kindpakket, waarmee Gouvenaars korting krijgen op of gratis gebruik kunnen maken van sport-

en beweegaanbod. Dankzij deze regeling kunnen gezinnen met minder financiële middelen ook hun kind gewoon mee laten doen aan sport en cultuur. Anno 2024 wordt circa 40% van de tegoedbonnen van het Kindpakket gebruikt voor sport en cultuur. Dat gebeurt dan vooral voor zwemles en voetbal. We realiseren ons dat sporten voor de meeste mensen die in armoede leven niet de hoogste prioriteit heeft en dat meerdere aspecten een drempel vormen, zoals schaamte en vervoersmogelijkheden. Desondanks streven we naar een groter gebruik en intensiveren daarom vanaf 2025 de voorlichting bij sportaanbieders over de mogelijkheden van de Rotterdamdampas en het Kindpakket.

o Meer kinderen die zwemdiploma's hebben

Het kabinet heeft in 2024, naar aanleiding van een aangenomen motie, aangegeven scenario's uit te werken om schoolzwemmen opnieuw in te voeren. Die ontwikkelingen volgen we uiteraard op de voet. We hechten er in Gouda grote waarde aan dat iedereen zwemvaardig is. Tegelijkertijd zien we dat het lastig is dat te borgen. De meeste scholen zijn niet erg enthousiast over het toevoegen van schoolzwemmen aan het curriculum. Ze zien op tegen de reistijd en voeren het al overvolle lesprogramma aan. Voor de reguliere zwemlessen zijn er in Gouda vier aanbieders (waarvan één commerciële). Die kampen met wachtlijsten, hoewel dat erg afhankelijk is van dag en tijdstip. Dankzij de Rotterdamdampas hebben veel Goudse kinderen hun zwemdiploma kunnen behalen, maar tegelijkertijd zien we dat veel kinderen die tegoedbonnen van het Kindpakket zouden kunnen inzetten, dat niet doen. Meer communicatie en communicatie op andere plekken is daarom van belang. We gaan beter in beeld proberen te krijgen hoe het in Gouda gesteld is met de zwemvaardigheid van kinderen. Aan de hand daarvan bepalen we of en zo ja hoe, het aantal kinderen met een goede zwemvaardigheid vergroot moet/kan worden. Uitgangspunt is dat het verkrijgen van voldoende zwemvaardigheid primair een verantwoordelijkheid van ouders is.

o Oprichten van een Sportspullenbank

Financiële drempels wegnemen om mee te kunnen doen bij de sportvereniging of aanbieder is mooi, maar Gouwenaars ervaren meerdere drempels als het om financiën gaat; hoe kopen we geschikt sportmateriaal en hoe komen we aan geschikte kleding? Daarom richten we een Goudse Sportspullenbank op waar Gouwenaars tweedehands sportspullen kunnen halen of wisselen. Dat doen we in samenspraak met lokale organisaties zoals Bizon, Emmaus, de Non-foodbank en de Voedselbank.

Ambitie 10: Sport is toegankelijk voor iedereen

We streven naar een inclusieve en veilige sport. In Gouda vinden we dat iedereen onbepaald mee moet kunnen doen. Sinds 2022 kent Gouda een Lokale Inclusie Agenda (LIA) en in het bestuursakkoord zijn inclusiviteit en diversiteit speerpunten. De LIA vormt een kompas voor de gemeente Gouda om inclusie en toegankelijkheid terug te laten komen in alles wat de gemeente doet. Het biedt ruimte om te anticiperen op de behoeften van Gouwenaars en ervoor te zorgen dat inclusie een integraal onderdeel wordt van het DNA van de gemeente. De doelgroep is breed: het gaat om inwoners met een lichamelijke of mentale beperking (verstandelijk of psychosociaal). Onder lichamelijke beperkingen vallen de motorische beperkingen, organische beperkingen (chronisch zieken) en zintuiglijke beperkingen (visueel/auditief). In Gouda is de doelgroep van de LIA breder dan alleen mensen met een beperking: het doel is dat echt iedereen mee kan doen en dat iedereen zich veilig in de sport in de sport. Ook het Regenboogbeleid en het antidiscriminatiebeleid zijn daarom onderdeel van de LIA. Het thema speelt ook een belangrijke rol in de sport. Niet alleen omdat het ook in de sport niet vanzelfsprekend is dat iedereen kan meedoen, maar ook omdat sport een interventie kan zijn om inwoners wel mee te laten doen aan de maatschappij. Die rol vervult sport al een aantal jaren en wordt ook de komende jaren weer gepakt. Verenigingen die hier een rol in willen spelen, worden daarbij geholpen.

Wat willen we bereiken?

- Gouda is een fijnere stad, ook om te bewegen en te sporten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- o Uitvoering geven aan het Regionale Samenwerkingsverband Aangepast Sporten

In de sport is het gebruikelijk de term 'aangepast sporten' te hanteren als we het hebben over mensen met een beperking of mensen uit andere doelgroepen zoals mensen met een migratieachtergrond, mensen van kleur, lhbtq'ers (diversiteit in gender en seksualiteit) en mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Sinds 2019 maakt Gouda deel uit van het Regionale Samenwerkingsverband Aangepast Sporten Midden-Holland. Samen met de gemeenten Zuidplas, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Bodegraven-Reeuwijk werken we de komende jaren aan de volgende 5 doelen:

1. Uitbreiden en optimaliseren van het sport- en beweegaanbod voor inwoners met een beperking en chronische aandoening.
2. Vergroten van de bekendheid van het aangepast sporten en het aanbod bij mensen met een beperking en intermediairs.
3. Verlagen van praktische, sociale of financiële drempels voor mensen met een beperking en chronische aandoening om te sporten en bewegen.
4. Ontwikkelen van een regionaal netwerk van organisaties die kunnen bijdragen aan het aangepast sporten (zowel aanbod als vraagzijde).
5. Ontwikkelen en in stand houden van het regionaal samenwerkingsverband.

o Vaker gebruikmaken van Living labs

De in 2024 in De Korte Akkeren opgedane ervaring met een Living Lab smaakt naar meer. Bewoners gaan onder begeleiding van een 'labregisseur' met elkaar in gesprek gaan over wat er nodig is om de wijk letterlijk en figuurlijk meer in beweging te laten komen. Focus op een wijk en samen met inwoners en lokale partners actief aan de slag gaan om te kijken welke wensen en behoeften zij hebben om in beweging te komen, blijkt een succesformule te zijn. Welke drempels ervaren zij om, in sommige gevallen, letterlijk achter de voordeur vandaan te komen? Door in gesprek te gaan met onze inwoners willen we een beter gedragen beleid en uitvoering van sport en bewegen in de wijk maken. Landelijk zijn er diverse subsidieregelingen waar we hiervoor gebruik van kunnen maken.

o Vergroten van de toegankelijkheid van sportaccommodaties

In het Bestuursakkoord 2022-2026 spreekt de gemeente de ambitie uit om te investeren in de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en een betere inrichting van de buitenruimte voor mensen met een beperking, waaronder sanitaire voorzieningen. Ook in de sportaccommodatienota en de Lokale Inclusie Agenda is deze ambitie, ook specifiek voor sportaccommodaties, opgenomen.

In samenspraak met de Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking (GAB) worden verenigingen die daar (bij een in 2023 uitgevoerde quickscan) hun interesse voor hebben getoond, geholpen bij het toegankelijker maken van hun accommodatie. Dat kan gaan over fysieke toegankelijkheid én over uitbreiding van het sport- en beweegaanbod. Op de website van SPORT•GOUDA is inmiddels te zien welke gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn voorzien van een mivatoilet, lift of invalidenparkeerplaats.

In het kader van deze ambitie is in 2024 de tijdelijke subsidieregeling toegankelijkheid verenigingsgebouwen in het leven geroepen. Bij een positief resultaat wordt bekeken of de regeling ook na 2024 kan blijven bestaan. Sportverenigingen kunnen daarnaast de komende jaren gebruik maken van de Subsidieregeling Investing Sportgebouwen en de landelijke BOSA-regeling.

o Passend beweegaanbod

Met het aanbieden van activiteiten voor specifieke doelgroepen gaan we door, in ieder geval daar waar dat niet door verenigingen of andere partijen georganiseerd wordt. Voorbeelden zijn de zwembadactiviteiten voor statushouders, mensen met reuma, dementie of een visuele beperking, maar ook de buurt sport, aanbod voor kinderen met autisme en Stap Mee, de succesvolle wandelactiviteit.

o Meer bekendheid geven aan het aanwezige sport- en beweegaanbod

Gouda heeft een enorm aanbod aan sport- en beweegactiviteiten, maar voor veel mensen is het onvoldoende duidelijk wat er allemaal is. Het is daarom van belang om duidelijk te communiceren en de diverse beschikbare communicatiekanalen volop te benutten of beter met elkaar te combineren. Campagnevoering kan daarin helpen, net als speciale aandacht voor laaggeletterden en anderstaligen. Ook locaties als scholen, bibliotheek en huisartsenpraktijken bieden mogelijkheden om het diverse aanbod in Gouda meer onder de aandacht te brengen.

5. Het spelsysteem

Medespelers

- Bewoners
Het klinkt misschien vanzelfsprekend, maar we voeren als gemeente sport- en bewegbeleid ten behoeve van bewoners. Zonder input van bewoners geen beleid. Bij de totstandkoming van deze nota is ruim gebruikgemaakt van bewonersparticipatie. Dat uitgangspunt blijft de komende jaren hoog in het vaandel staan.
- Sportverenigingen
Met een kwart van de Gouvenaars die lid zijn van een sportvereniging (meer dan 75% zelfs van de basisschoolkinderen) zijn sportverenigingen een essentiële partij in Gouda. Als gemeente staan we in nauw contact met veel verenigingen, rechtstreeks of via SPORT•GOUDA. Het belang van sterke en vitale verenigingen is groot en we zien verenigingen dan ook als een zeer belangrijke gesprekspartner.
- Andere gemeentelijke beleidsafdelingen
De integraliteit van sport- en bewegbeleid wordt in deze visie vaak benoemd. Ook binnen de gemeentelijke organisatie breed is er een toenemend besef van het belang van bewegen en sport. Uiteraard bij beleidsvelden als gezondheid en openbare ruimte (met haakjes als de Omgevingswet en spelen), maar ook bij andere onderwerpen als armoedebeleid, jeugdbeleid en veiligheid.
- SPORT•GOUDA
SPORT•GOUDA (het 'sportbedrijf') is de uitvoeringsorganisatie van de gemeente. De opdracht die zij heeft is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst die loopt tot einde 2027 en dan in principe (opnieuw) met vijf jaar verlengd wordt. SPORT•GOUDA heeft binnen de kaders van de opdracht die ze heeft een eigen meerjarenvisie. Daarin is vastgelegd dat het haar ambitie is ervoor te zorgen dat in 2030 iedereen in Gouda kan meedoen aan sport en bewegen. Ze wil graag samen met de Goudse gemeenschap in beweging komen om de uitdaging aan te gaan dat iedereen kan sporten. In alles wat SPORT•GOUDA doet staan vijf kernwaarden centraal: verbindend, uitdagend, met plezier, duurzaam en persoonlijk. Deze waarden zet de organisatie centraal in haar dienstverlening naar partners, inwoners, verenigingen en klanten.

SPORT•GOUDA wil haar ambitie bereiken door de sociale impact van sport, bewegen en vitaliteit te versterken door de inzet van twee elkaar versterkende velden: het **speelveld** en het **kennisveld**.

- Goudse Sportraad
De Goudse Sportraad is een onafhankelijk adviesorgaan dat gevraagd en ongevraagd advies geeft aan het college van B en W of de gemeenteraad over strategische ontwikkelingen en vraagstukken op het gebied van sport en bewegen vanuit een breed en integraal perspectief.
- Buurtsportcoaches
Goudse buurtsportcoaches brengen Gouvenaars in beweging. In Gouda staan de buurtsportcoaches in contact met alle doelgroepen; van jong tot oud. De buurtsportcoaches worden ingezet voor kleutergym, organiseren buurtsporten in de wijk, bieden valpreventie cursussen aan, begeleiden kinderen met autisme tijdens sportactiviteiten en organiseren jaarlijkse sportevenementen waar iedereen aan mee kan doen. De buurtsportcoaches kennen het aanbod in de wijken en hebben de doelstelling om zoveel mogelijk mensen structureel in beweging te krijgen, onder andere door ze in contact te brengen met verenigingen.
- Beweegmakelaars
Ieder gebied in Gouda (Oost, West, Noord en Westergouwe) heeft een eigen beweegmakelaar. De beweegmakelaar staat in contact met de inwoners van de wijken. Zo worden er wekelijkse inloopuren georganiseerd waarbij in gesprek gegaan kan worden over beweegbehoeften van inwoners. Naast beweeg- en sportadvies kunnen de beweegmakelaars ook ondersteunen bij financiële of sociale vraagstukken; bijvoorbeeld als intermediair van het Volwassenenfonds maar ook als sportmaatje bij het kennismaken bij een vereniging of sportaanbieder.
- Brede School
De Brede School is een op inhoud gerichte samenwerking tussen scholen en organisaties in Gouda op het gebied van welzijn, cultuur, sport, natuur, techniek en educatie. Zij organiseert jaarlijks meer dan 2.000 activiteiten voor 10.000 kinderen.
- Goudse Adviesraad Sociaal Domein en Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking
De Goudse Adviesraad Sociaal Domein (GASD) en de Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking (GAB) zijn lokale adviesraden. Beide partijen geven advies over grote thema's. Met de GAB wordt in de praktijk ook gekeken naar de sport- en beweegmogelijkheden voor mensen met een beperking én naar de fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties.
- Onderwijs- en welzijnsorganisaties
Gouda kent een groot aantal onderwijs- en welzijnsinstellingen. Met veel daarvan is op regelmatige basis overleg vanuit het gemeentelijke sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid.
- POS en lokale sportondernemers
Het landelijke Platform Ondernemende Sportaanbieders is een samenwerkingsverband van niet-traditionele ondernemende sportaanbieders die jaarlijks meer dan de helft van het aantal Nederlandse sporters in staat stellen hun sport te beleven. De diversiteit is enorm: zwembaden, ondernemers in de buitensport, fitnesscentra, maneges, zeilscholen, bootverhuurders, squashbanen en golfbanen. Zo sporten jaarlijks ruim 5 miljoen Nederlanders bij deze ondernemende sportaanbieders. Inmiddels zijn negentien brancheverenigingen aangesloten bij POS en daarmee worden ruim 6.000 ondernemers met 110.000 medewerkers verenigd. Samen met het POS zetten we een lokaal netwerk van ondernemende sportaanbieders op.
- Kernteam leefstijlakoord
Samen met Goudse organisaties werken we samen om het Leefstijlakoord in Gouda uit te voeren. Het leefstijlakoord is een plan met een brede range aan thema's. Het is daarom belangrijk om een stevige samenwerking aan te gaan met verschillende expertises. Het kernteam zorgt voor afstemming en beoordeling van de aanvragen voor de LeefstijlakoordPot, stuurt de koers bij indien nodig, zorgt voor breed draagvlak in Gouda, komt enkele keren per jaar bij elkaar om te evalueren en zorgt ervoor dat de successen voor het voetlicht komen. Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van gemeente, Brede School, GGD, gro-up buurtwerk, SPORT•GOUDA, Sociaal Team, Kwadraad, Kwintess en Kernkracht.

- Adviseur Lokale Sport
Sinds het voorjaar van 2023 zijn er in het kader van het Hoofdlijnen Sportakkoord II in Nederland door NOC*NSF 20 adviseurs lokale sport aangesteld. Zij hebben in de periode 2023 - 2026 de taak om op lokaal en regionaal niveau het fundament van sportclubs te versterken zodat die een rol kunnen spelen in lokale (sport)akkoorden. De adviseur lokale sport fungeert als sparringpartner voor SPORT•GOUDA en gemeente. Doel is de betrokkenheid van (meer) clubs bij het sportakkoord te stimuleren. Daarnaast helpen zij mee om de maatschappelijke rol van clubs in de sportakkoorden handen en voeten te geven. Kortom, adviseurs lokale sport zijn – namens alle sportbonden, Platform Ondernemende Sportaanbieders en NOC*NSF – een verbindende schakel binnen het lokale sportnetwerk. Ook voor Gouda is er een 'adlok' beschikbaar. Deze wordt regelmatig op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen.

Het budget

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste inkomsten en uitgaven tot en met 2029 weergegeven. De afgelopen jaren is er vanuit de bestuursakkoorden 2018 en 2022 extra geld beschikbaar komen voor sport, met name om een inhaalslag te maken op het onderhouden van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties.

Het bedrag dat gemoeid is met de DVO met SPORT•GOUDA is in 2024 eenmalig opgehoogd met 7,3%, conform zoals dat met de andere maatschappelijke organisaties is gebeurd, als compensatie voor het gestegen algemeen prijspeil.

Structurele middelen vanuit het Rijk voor het Sportakkoord en de Brede Regeling Combinatiefuncties maken vanaf 2023 deel uit van de Brede SPUK GALA. Vanaf 2026 worden de bedragen iets lager. Binnen de Brede SPUK zijn meer regelingen met een link naar sport en bewegen, maar vanwege het feit dat het onzeker is of die bedragen er na 2026 ook nog zijn, zetten we die vooralsnog slechts in op incidentele of projectbasis.

We maken sinds 2022 ook gebruik van provinciale subsidies, nu Zuid-Holland een regeling kent voor een Bewegingsvriendelijke omgeving. Ten slotte hebben we steeds meer aandacht voor landelijke (zoals ZonMw) en Europese (Erasmus) regelingen.

In dat laatste zien we ook mogelijkheden voor het stimuleren van eigen initiatief. Met als good practice de gemeentelijke Subsidieregeling Cultuur: Innovatie & Ontwikkeling stimuleren we ontwikkelingen vanuit de stad. Om meer mensen in beweging te laten komen, is het belangrijk om anders dan anders te denken. De beste ideeën daarvoor zitten meestal in de stad zelf. Die ideeën willen we graag horen en faciliteren. Financieel kunnen we op verschillende vlakken ondersteuning bieden, zoals met de LeefstijlakkkoordPot en de GALA-middelen en door te kijken of we deze initiatieven kunnen omarmen waarmee we aansluiting kunnen vinden bij regionale en landelijke fondsen en regelingen. Bovendien willen we bekijken of het zinvol is om binnen de gemeentelijke middelen te zoeken naar specifiek innovatiebudget.

De uitvoering van de visie kan grotendeels plaatsvinden met de bestaande middelen. Op financieel vlak liggen er echter wensen op drie vlakken: uitbreiding budget Volwassenenfonds, uitbreiding personele capaciteit SPORT•GOUDA vanwege de intensivering op clubondersteuning, en het ondersteunen van lokale sportevenementorganisatoren. Dit wordt in de komende periode besproken in het kader van de kadernota en de lopende begroting

	Bestaand budget I = Investering, E = Exploitatie						Extra budget
	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	
DVO SPORT•GOUDA (o.a. bedrijfsvoering, beheer en exploitatie accommodaties, groot) onderhoud binnensportaccommodaties, sportstimulering). Bedrag is afgerond saldo van uitgaven DVO en inkomsten huur)	€ 4 miljoen (I)	€ 4 miljoen (I)	€ 4 miljoen (I)	€ 4 miljoen (I)	€ 4 miljoen (I)	€ 4 miljoen (I)	
Intensivering personele capaciteit verenigingsondersteuning							PM
Algemene uitvoering sportbeleid	€ 150.000 (E)	€ 150.000 (E)	€ 150.000 (E)	€ 150.000 (E)	€ 150.000 (E)	€ 150.000 (E)	
BRC-regeling (inkomsten Rijk, inclusief cultuur)	€ 373.000 (E)	€ 373.000 (E)	€ 360.000 (E)	€ 360.000 (E)	€ 360.000 (E)	€ 360.000 (E)	
BRC-regeling (uitgaven gemeente bovenop uitgaven middelen Rijk)	€ 197.000 (E)	€ 197.000 (E)	€ 210.000 (E)	€ 210.000 (E)	€ 210.000 (E)	€ 210.000 (E)	
Sportakkoord (inkomsten uit het Rijk, uitgaven via LeefstijlakoordPot)	€ 54.000 (E)	€ 54.000 (E)	€ 42.000 (E)	€ 42.000 (E)	€ 42.000 (E)	€ 42.000 (E)	
Volwassenenfonds	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	PM
Ondersteuning sportevenementen							PM
Verduurzaming/gasloos maken zwembad							PM
Subsidieregeling Investering Sportgebouwen	€ 100.000 (E)	€ 250.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	€ 50.000 (E)	
Investeringen Beweegvriendelijke openbare ruimte	€ 600.000 (I)	€ 250.000 (I)	€ 250.000 (I)	€ 250.000 (I)	€ 250.000 (I)	€ 250.000 (I)	
Onderhoud beweegvriendelijke openbare ruimte	€ 5.000 (E)	€ 10.000 (E)	€ 15.000 (E)	€ 20.000 (E)	€ 25.000 (E)	€ 30.000 (E)	
Renovaties buitensport	€ 1,38 miljoen (I)	€ 1,22 miljoen (I)	€ 569.000 (I)	€ 251.000 (I)	€ 937.000 (I)	€ 1,07 miljoen (I)	
Sportaccommodaties (kapitaallasten en verduurzaming)	€ 300.000 (E)	€ 300.000 (E)	€ 300.000 (E)	€ 300.000 (E)	€ 300.000 (E)	€ 300.000 (E)	
GALA/Brede SPUK (tot en met 2026 op projectbasis)	PM	PM	PM	PM	PM	PM	
Personele inzet verduurzaming sport	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)	
Personele inzet juridische zaken vastgoed sport	€ 135.000 (E)	€ 135.000 (E)					

De nabeschuiving: monitoring

Deze nota loopt tot en met 2032. Het geeft een nieuwe gemeenteraad tegen die tijd ruimte om de koers wat betreft sport en bewegen opnieuw te bepalen. In de loop van 2028 stellen we een tussentijdse evaluatie op en sturen we bij indien nodig. De ambities gaan verder dan de looptijd van de nota. Verandering en transformatie kost tijd en de ontwikkelingen gaan door. We kijken steeds cyclisch of we de goede dingen doen en of we de dingen die we doen, goed doen. We monitoren en stellen bij. Zo blijven we zicht houden op die stip op de horizon.

Verslaggeving: communicatie

In dit document is het een en ander beschreven over campagnes, communicatie en het uitdragen van het belang en het plezier van sport en bewegen. Daarnaast wordt de gemeenteraad twee keer per jaar geïnformeerd over actuele ontwikkelingen en vullen we minimaal twee keer per jaar een sportpagina in het Goudse weekblad Het Kontakt. In de gemeentelijke begroting en jaarrekening wordt jaarlijks de stand van zaken weergegeven.

De voorbereiding: totstandkoming

Participatie

Aan de totstandkoming van deze sportnota hebben vele Gouwenaars meegewerkt. Dat gebeurde op de volgende manier:

- In het voorjaar van 2023 werd de gemeenteraad (commissie samenleving) in de gelegenheid gesteld kaders mee te geven voor de sportnota. Dat deed ze op basis van een startdocument en een evaluatie van de afgelopen beleidsperiode. De Goudse Sportraad gaf een schriftelijke en mondelinge reactie op die stukken.
- Vlak voor de zomer van 2023 vonden diverse bijeenkomsten plaats. Zo werd met diverse betrokkenen uit de wereld van de urban sports een middag belegd in de Chocoladefabriek. Bovendien waren circa 40 vertegenwoordigers van sportverenigingen en andere betrokken organisaties aanwezig bij een sessie over de sportnota, in het clubhuis van de hockeyvereniging. Ten slotte was er destijds een bijeenkomst in de Theaterbakkerheij voor het Leefstijlakkoord, die eveneens belangrijke input opleverde voor het sportbeleid.
- In de zomer van 2023 werden via de Gouda Denkt Mee-app diverse vragen gesteld over sport en bewegen in Gouda. Zo'n 250 Gouwenaars vulden de vragenlijst in.
- In de winter van 2024 vonden twee bijeenkomsten plaats met Gouwenaars die beroepsmatig juist minder met sport en bewegen bezig zijn. Doel was informatie op te halen van mensen die juist met een andere blik naar sport en bewegen kijken.
- De eerste versie van de sportnota werd ter advies voorgelegd aan de Goudse Sportraad, de Goudse Adviesraad Sociaal Domein en de Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking. Ook hebben diverse inwoners hun reactie gegeven op deze versie. Deze inwoners hadden op een van de eerdere bijeenkomsten aangegeven daarvoor beschikbaar te zijn.

De belangrijkste praktische ideeën voor de praktijk, die uit bovenstaande kwamen, zijn opgenomen in Bijlagen 2 en 3.

Bronnen

Ook hebben we van meerdere bronnen gebruikgemaakt.

- o Lokale Sportdeelname Index Gouda, NOC*NSF, november 2023
- o Ruimte voor zaalsport en bewegingsonderwijs in Gouda – Inzichten voor een strategisch huisvestingsplan | Mulier Instituut: Björn Schadenberg en Janne van der Heijden, Utrecht, 1 maart 2024
- o Sportaccommodatienota 'Ruimte voor sport: een goede match', Gemeente Gouda, oktober 2021
- o Vitaliteitsscan 2024, SPORT•GOUDA, maart 2024
- o Stadspeiling 2023, Gemeente Gouda
- o <https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/sroi-van-sport-en-bewegen-maatschappelijke-opbrengsten-2-76-keer-zo-hoog-als-de-kosten/>
- o <https://eengezonderhollandsmidden.nl/dashboard/dashboardthemas/leefstijl>
- o <https://eengezonderhollandsmidden.nl/ghm-profieltaart.aspx>

- <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/>

Bijlagen:

- A. De spelregels: het bestaande beleid
- B. Het Speelveld: trends & ontwikkelingen - hoe staan we ervoor in Gouda?
- C. Infographic Vitaliteitsscan
- D. Infographic SROI Gouda
- E. Infographic Sport en Bewegen Gouda Denkt Mee-app

Losse bijlagen:

- 1. Goudse Sportdeelname Index
- 2. Uitwerking bijeenkomst sportnota (zomer 2023)
- 3. Uitwerking bijeenkomsten professionals niet-sport (winter 2024)

Bijlage A: De Spelregels: het bestaande beleid

Sportbeleid is geen wettelijke taak voor gemeenten, hoewel er op landelijk niveau wel gesproken wordt over de invoering van een sportwet. Net als nagenoeg alle andere gemeenten in ons land, vinden we het in Gouda wel van belang om sportbeleid te formuleren. Sport heeft namelijk een grote maatschappelijke waarde, die de laatste jaren zelfs in een getal uitgedrukt kan worden. Voor Gouda geldt dat elke euro die in sport geïnvesteerd wordt, € 2,63 oplevert voor de Goudse samenleving (zie bijlage D). Een abstract begrip, deze Social Return On Investment, maar die positieve opbrengst zit 'm bijvoorbeeld in gezondheidswinst, een hogere levensverwachting en lagere zorgkosten. Maar ook in lager ziekteverzuim op de arbeidsmarkt en een hogere kwaliteit van leven.

Deze nieuwe sportvisie houdt rekening met een aantal documenten en uitgangspunten die in de afgelopen jaren belangrijke ijkpunten werden: Het Bestuursakkoord Geef Gouda Door, de sportaccommodatienota Ruimte voor Sport en het Gouds Leefstijlakoord. Uiteraard is er ook aansluiting gezocht bij andere beleidsvelden en -documenten zoals GALA.

Bestuursakkoord Geef Gouda Door

In het in 2022 gepresenteerde Bestuursakkoord Geef Gouda Door is er uiteraard ook aandacht voor sport en bewegen. Zo spreken we daarin uit dat we het belangrijk vinden dat sporten en bewegen toegankelijk en dichtbij is voor iedere Gouwenaar. Verder is te lezen: "We continueren het volwassenenfonds sport en we maken werk van de uitvoering van het sportakkoord met speciale aandacht voor bewegingsonderwijs. We zorgen bovendien voor goede sportfaciliteiten. Daarom investeren we in onderhoud, het accommodatiefonds en in nieuwe sportvoorzieningen in de openbare ruimte." Ook op andere plekken in het akkoord zijn er linken met sport en bewegen te vinden. Zo vinden we dat Gouda een gezonde stad moet zijn met gezonde inwoners en dat we daarom de lichamelijke en geestelijke gezondheid van Gouwenars bevorderen. Daarbij hebben we speciale aandacht voor het verbeteren van de gezondheid van kwetsbare inwoners.

Sportakkoord, Leefstijlakoord & GALA

Het eind 2019 in het leven geroepen Gouds Sportakkoord heeft veel energie gebracht. In het akkoord stonden ambities om Gouda nog sportiever te maken en de kracht van sport en bewegen verder te vergroten. Daarbij werd ingezet op vijf pijlers: Toekomstbestendige sport- en beweegaanbieders, Dichtbij sporten, Meedoen, Vaardig in bewegen en Topsport die inspireert. Met name in de pijler Dichtbij sporten stonden veel aanknopingspunten met ruimte voor sport. Het opstellen van deze nieuwe nota is er een van, maar ook het versterken van een beweegvriendelijke buitenruimte en het optimaliseren van het gebruik van sportaccommodaties zijn ambities die onder die pijler vielen. Met de SportakkoordPot waren er ook financiële middelen beschikbaar om lokale initiatieven te helpen van de grond te komen. In juni 2021 is ook het Goudse Preventieakkoord gepresenteerd. Een gezonde leefomgeving en beweging (& voeding) waren daarin twee thema's die dicht tegen het Sportakkoord aanhangen. In de loop van 2023 werden het Sportakkoord en het Leefstijlakoord samengevoegd tot een nieuw document: het Leefstijlakoord. Het landelijke Sportakkoord II en de Brede SPUK vanuit het Rijk gaven daar aanleiding toe. Gouda maakte een plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Leefstijlakoord vormt daar een belangrijke bouwsteen van. In 2024 wordt het officieel gelanceerd.

Accommodatienota Ruimte voor Sport

Eind 2021 stelde de Goudse gemeenteraad de sportaccommodatienota 'Ruimte voor sport in Gouda, een goede match!' vast. Minder dertien-in-een-dozijn gymzalen, meer ruimte voor nieuwe sporten in de stad en de nieuwe wijk Westergouwe als hét voorbeeld van een wijk die is ingericht op dichtbij huis kunnen sporten en bewegen. Dat waren de zaken die de gemeente Gouda voor de komende jaren voor ogen heeft als het gaat om plekken waar gesport kan worden. Benoemd werd dat Gouda een mooi scala aan sportvoorzieningen heeft, met sporthallen, sportparken, een zwembad, gymzalen die door de sportverenigingen en SPORT•GOUDA zo goed mogelijk onderhouden worden, en uiteraard het uitgebreide commerciële aanbod. Het zorgt ervoor dat Gouwenars dicht bij huis kunnen sporten. Tegelijkertijd constateerden we dat de sportwereld innoveert, dat nieuwe sporten ontstaan. We deden de uitspraak dat nieuwe gymzalen niet meer automatisch op een traditionele wijze ingericht moeten worden. Dat leidde er toe dat de nieuwe gymzaal in de wijk Bloemendaal vierkant wordt en dat de nieuwe sportzaal in Westergouwe een innovatieve inrichting krijgt volgens de principes van het Athletic Skills Model, dat de basis vormt van onze visie op leren bewegen. Ook werd vastgesteld dat er meer aandacht moest komen voor ruimte voor

nieuwe (urban) sporten zoals skateboarden, freerunning en suppen op het water. Op dat vlak zijn diverse projecten in de openbare ruimte in ontwikkeling.

Thema's als inclusiviteit, duurzaamheid, veiligheid en gezondheid spelen niet alleen een rol in het sociaal-maatschappelijke deel van het sportbeleid, maar ook in het accommodatiedeel. In de accommodatienota was er dan ook aandacht voor inclusiviteit en duurzaamheidsmaatregelen. Aardgasvrije sportlocaties, inzet op klimaatadaptatie, het op de voet volgen van de ontwikkelingen rondom kunstgras en het verminderen van afval op sportparken kwamen aan bod in de visie. Net zoals de fysieke en sociale toegankelijkheid van accommodaties en de manier waarop accommodaties kunnen bijdragen aan een gezonde leefstijl.

Het vorige college trok bij de start van haar coalitieperiode in 2018 twee miljoen euro uit om een inhaalslag te maken met de opgelopen onderhoudsachterstand van de Goudse sportaccommodaties. Daar werd de afgelopen jaren dus het nodige in gedaan. Het meerjarenonderhoudsplan voor de buitensportaccommodaties werd geactualiseerd en er werden diverse velden gerenoveerd, zoals een veld bij voetbalclub ONA, waar dankzij een aangebrachte waterberging wordt bijgedragen aan de bestrijding van wateroverlast in de wijk. In 2023 werd alle nog aanwezige conventionele verlichting op de bij SPORT•GOUDA in beheer zijnde sportparken vervangen door ledverlichting en werd een start gemaakt met de plannen om het zwembad gasloos te maken.

Hoewel Gouda dus een afzonderlijke sportaccommodatienota heeft, komen sportaccommodaties ook in deze nota regelmatig ter sprake. De aanwezigheid van voldoende en kwalitatief goede sportaccommodaties is immers een belangrijk instrument om sport en bewegen aantrekkelijker te maken voor inwoners.

Bijlage B: Het Speelveld: trends & ontwikkelingen - hoe staan we ervoor in Gouda?

Het aantal mensen dat voldoende beweegt, neemt af

Nog steeds bewegen te veel Gouwenaren onvoldoende, ondanks dat het percentage Gouwenaren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen tot corona iets steeg en Gouda bij de laatste metingen iets hoger scoorde dan het regionale gemiddelde. In 2022 bewoog nog maar 44% van de Nederlanders van 4 jaar en ouder voldoende en dat landelijke beeld herkennen we in Gouda. Motorische vaardigheden van kinderen gaan achteruit en het is aannemelijk dat ze de gevolgen daarvan op latere leeftijd gaan ondervinden.

Er zijn verschillende redenen voor aan te voeren. Technologische ontwikkelingen vergemakkelijken ons leven, maar maken het ook minder nodig om in beweging te komen. Economische vooruitgang wordt maatschappijbreed nog altijd belangrijker gevonden dan een positieve gezondheid. En ook de economische waarde van een gezonde bevolking wordt nog onvoldoende onderkend. Bovendien wordt risicomijdend gedrag steeds meer de norm. Kinderen spelen minder buiten, maar ouders laten hun kinderen ook minder buiten spelen en behoeden ze voor gevaarlijk gedrag. Dat komt bewegen, sporten en leren vallen niet ten goede. En als je als kind niet leert vallen, dan heb je als oudere inderdaad valpreventie-oefeningen nodig.

De georganiseerde sport staat onder druk

Sportverenigingen hebben een belangrijke maatschappelijke rol. 25% van de Goudse bevolking is lid van een sportvereniging. En behalve dat er gesport wordt, spelen ze ook een grote rol als het gaat om sociale contacten, vrijwilligersinzet en plezier. Het aantal leden van sportverenigingen is al een aantal jaren redelijk stabiel, maar er zijn wel degelijk zorgen over de uitdagingen waarmee het verenigingsleven te maken heeft. Het vinden van voldoende vrijwilligers (technisch en bestuurlijk), de gestegen kosten en het gevoel dat ze zich steeds meer moeten inspannen om aan wet- en regelgeving te voldoen, vormen voor veel verenigingen een grote uitdaging om vitaal en toekomstbestendig te blijven. Verenigingen ervaren bovendien steeds meer dat leden zich niet willen inzetten voor de club en dat steeds meer mensen – zeker sinds corona – een kort lontje hebben. De kern van de vereniging – verenigen – staat daarmee onder druk.

Meer Gouwenaren sporten bij ondernemende sportaanbieders

22% van de sportende Gouwenaren sport als abonnee, klant of cursist bij een commerciële aanbieder. Groepslessen, fitnessabonnementen of CrossFit work-outs worden steeds populairder. Er zijn ook steeds meer sportondernemers actief in de stad of willen dat zijn. Dat zijn zowel ondernemers die deel uitmaken van grote ondernemingen en lokale ondernemers. Gezamenlijk leveren ze dan ook een gevarieerd aanbod en zijn ze een onmisbare partij in het Goudse sportaanbod. Met de komst van het landelijke Platform Ondernemende Sportaanbieders zijn ook in Gouda de lijntjes met deze ondernemers korter geworden. Dat is mooi, want deze sportaanbieders trekken een groot aantal Gouwenaren en kunnen én willen een bijdrage leveren aan een veilig sportklimaat, goede betaalbaarheid van de sport en het interesseren van kwetsbare doelgroepen.

Toenemende gezondheidsverschillen als gevolg van kansenongelijkheid

Mensen met een hoog inkomen en hoog opleidingsniveau, leven gemiddeld 6 jaar langer dan mensen met een laag inkomen en laag opleidingsniveau. Ook leven hoogopgeleiden met hoog inkomen gemiddeld 15 jaar langer in goede gezondheid. In Gouda zien we een groot verschil tussen het voldoen aan de beweegrichtlijnen door mensen met een hoog opleidingsniveau (57%) en mensen met een laag opleidingsniveau (43%). Gekeken naar de mate van sporten is het verschil nog een stuk groter. In kwetsbare wijken/buurtten hebben inwoners vaak te maken met een stapeling van problemen. Denk aan financiële zorgen, werkloosheid, laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden. Tegelijkertijd spelen er problemen op buurtniveau, zoals onveiligheid, geluidsoverlast en slecht onderhouden woningen en openbare ruimte. Deze factoren in de sociale en fysieke leefomgeving dragen bij aan het ontstaan van chronische stress en dat is een belangrijke oorzaak voor ongezondheid en een verminderd vermogen om eigen regie te voeren.

Jantje Beton: Gouda is meest speelvriendelijke gemeente van Nederland

Sport, spelen en bewegen liggen dicht bij elkaar. En dus is het feit dat Gouda in het voorjaar van 2023 de Jantje Beton prijs kreeg uitgereikt, belangrijk. Twee jaar lang mogen we ons de meest speelvriendelijke gemeente van Nederland noemen. Als gemeente werken we hard aan inclusieve, groene en veilige speelplekken. Die richten we zo veel mogelijk in samen met de buurt en de kinderen. Ook in het speelbeleid stellen we centraal dat iedereen moet kunnen meedoen en mee spelen, of je nu jong of oud of in een rolstoel zit. Adel verplicht en dus blijft spelen, ook in relatie tot sporten, hoog op de gemeentelijke agenda staan.

Sporten en bewegen in de openbare ruimte wordt steeds populairder

De mensen die sporten en bewegen, doen dat steeds meer in de openbare buitenruimte. De coronaperiode heeft die ontwikkeling verder versterkt. We zien een toenemende vraag vanuit de stad naar voorzieningen voor calisthenics, skateboarden en freerunnen. Gouda is een compacte stad waar de ruimte schaars is. Als we deze groeiende groep mensen willen voorzien van mogelijkheden om op een veilige manier te sporten, vraagt dat aanpassingen om te komen tot een beweegvriendelijkere ruimte.

Meer landelijke maatregelen, maar hebben ze effect?

Met het sluiten van landelijke akkoorden als Sportakkoord 2.0, Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA) zet de rijksoverheid in op een intensievere en meer integrale samenwerking tussen gemeenten, zorg en andere domeinen. Ook andere departementen kennen programma's waarin bewegen aan de orde komt en in 2022 startte de Bewegingalliantie als netwerkorganisatie. Toch constateert de NLsportraad in 2024 dat het ontbreekt aan regie en afstemming tussen de initiatieven. De raad vindt dat de maatregelen te kortdurend en te vrijblijvend zijn en te veel gericht zijn op bewegen en sporten in een vrijetijdsetting. Ze ziet de landelijke doelstelling dat 75% van de Nederlanders in 2024 voldoende beweegt dan ook als onhaalbaar.

Structuur & Beleid

Verenigingen beschikken over een beleidsplan:

Ja Nee

Verenigingen beschikken over een volledig bestuur:

Ja Nee

De verhouding M / V in het bestuur is:

38% heeft leden jonger dan 35 jaar in het bestuur

Ledenwerving & Behoud

Van de deelnemende verenigingen:

Heeft 26% een wachtlijst.

Heeft 33% te maken met een ledendaling.

Maakt 55% gebruik van het Kindpakket van de Rotterdampas.

Maakt 36% gebruik van het Volwassenenfonds.

Financiën

Van de deelnemende verenigingen:

Is 21% tevreden over het aantal sponsoren.

Maakt 70% gebruik van subsidies, fondsen en projecten.

Heeft 82% de contributie verhoogd.

Over het algemeen zien verenigingen de toekomst.....in:

Vrijwilligers & Kader

Prioriteit voor de verenigingen op dit thema is het werven, binden en behouden van kader.

Van de deelnemende verenigingen:

Heeft 41% een vrijwilligersbeleid.

Heeft 41% een verplichte inzet.

Heeft 24% een vrijwilligerscoördinator/commissie.

Krijgt 85% de vacatures niet ingevuld op adequate wijze.

Accommodatie

Van de deelnemende verenigingen:

Vindt 55% de accommodatie toegankelijk voor iedereen.

Vindt 61% dat er voldoende velden, banen of beschikbare uren zijn.

Heeft 39% behoefte aan ondersteuning bij verduurzaming.

Veilig Sportklimaat

Van de deelnemende verenigingen:

Heeft 79% een vertrouwenspersoon.

Heeft 79% gedragsregels tegen grensoverschrijdend gedrag.

Maakt 61% gebruik van de VOG-regeling.

*De complete Vitaliteitsscan is te vinden op <https://www.sportpuntgouda.nl/sterke-sportaanbieders>

Maatschappelijke waarde van sport en bewegen

Hoe verhoudt Gouda zich tot de rest van het land?

Sport en bewegen in Gouda

Genoeg sporten en bewegen is belangrijk. Het kan op veel manieren. Denk bij sporten aan voetbal, fitness, tennis of zwemmen. Voorbeelden van bewegen zijn wandelen, fietsen naar werk of het huis schoonmaken.

Aan dit onderzoek deden 252 respondenten mee.

Resultaten onderzoek

58.7% van de respondenten geeft aan genoeg te bewegen

42.9% van de respondenten sportten tijdens de coronaperiode minder. 36.5% sportte evenveel als in de periode vóór corona.

82.5% van de respondenten geeft aan wel eens te sporten

17.9% van de respondenten kunnen in Gouda niet hun favoriete sport doen. Onder andere skiën, golf en klimmen/boulderen wordt genoemd.

46.2% geeft aan onder andere buiten te sporten, bijvoorbeeld op straat of in een park

15.7% van de respondenten is actief als vrijwilliger bij een sportclub.

Van de 44 respondenten die aangeven niet te sporten, geeft 52.3% aan dat ze sporten te duur vinden

34.2% van de respondenten geeft aan naar sportwedstrijden te gaan. 5.2% gaat zelfs vaak.

Uitgelicht

De gemeente wil mensen helpen om meer te bewegen. Op de vraag wat de gemeente hier het beste voor kan doen, gaven respondenten de volgende antwoorden:

